

2025. TÉL

OPERA

Scrivener Louis

A nagybetűs Élet sűrűjében

OperaBistro
EGY FALATNYI KULTÚRA

**KISCOPPÉLIA
KIRÁLYI FENSÉG
AZ ÍTÉLET
FIDELIO**

OPERARAJONGÓ
Joanna Lumley

HATÁSOS BELÉPŐ – BMW i7.

A kép illusztráció. BMW i7 átlagfogyasztás: 0 l/100 km; átlagos villamosenergia-fogyasztás: 18,5-23,7 kWh/100 km; átlagos CO₂-kibocsátás: 0 g/km.

BEKÖSZÖNTŐ

Kedves Kultúrarajongók!

Mi keresnivalója van egy informatikai vállalatnak egy kulturális intézmény szolgáltatói és ezüst fokozatú támogató partnerei között, és mi köze a Blue Colibrinek az Opera Tutti nevű belső kommunikációs applikációhoz?

Csapatom célkitűzése, hogy közelebb hozzuk a vállalatokon és intézményeken belül dolgozó kollégákat, közösségeket, és kiszolgáljuk a mai korra oly jellemző, felgyorsult kommunikációra és egyszerű, hatékony ügyintézési folyamatokra való igényeket. Ráadásul folyamatosan megújulva, megalkuvás nélkül, lehetőség szerint kreatívan. Ebben láttuk meg a hasonlóságot az OPERÁ-val és az intézményt működtető vezetőkkel, illetve a teljes szervezettel.

Egyszerre nyuggözött le minket az OPERA kulturális programkínálata, épületeinek, belső tereinek sokszínűsége, valamint kollégáik elhivatottsága és profizmusa. Megtisztelő feladat volt számunkra megismerni egy közel 1500 fős szervezet működését, igényeit, kihívásait, és olyan platformot létrehozni az Opera Tuttival, amely napi szinten támogatja az életüket és a háttérfolyamatokat.

Együttműködésünk keretében számos szakmai eseményt szerveztünk már az intézmény falain belül. Büszkék vagyunk rá, hogy az elmúlt 3 évben közel 5000 vállalati vezetőt, HR-, marketing- és kommunikációs szakembert csábíthattunk konferenciáinkra az Eiffel Műhelyházba és adhattunk nekik ízelítőt ebből a csodából.

Mi is izgatottan várjuk az előttünk álló időszak újdonságait és programkínálatát, örömmel készülünk az elkövetkezendő közös eseményekre!

Kedves Olvasó! Jó szórakozást, gondtalan kulturális kikapcsolódást kívánok!

Üdvözléssel:

Barathi Tamás

ügyvezető

Blue Colibri International Kft.

OPERA

EIFFEL

BALETT

BALETTINTÉZET

ZENEKAR

KÓRUS

GYERMEKKAR

- 3 **Kedves Kultúrarajongók!**
Barathi Tamás beköszöntője
- 6 **A nagybetűs Élet sűrűjében**
Címlapinterjú
- 10 **A zománcszemű lány**
KisCoppélia és a Magyar Nemzeti Balettintézet
- 14 **Fény és árnyék**
Selmeczi György és Vajda János nyilatkozott
- 18 **„Csak az empátia menthet meg bennünket”**
Tobias Kratzer-interjú
- 20 **Elstartolt a mentorprogram**
OpeRajt
- 24 **Kreatív konvergenciák**
Interjú Gyöngyösi Leventével
- 28 **Nekik igazán nincs miért izgulni**
Gyermek kamaraművészekkel beszélgettünk
- 32 **Dalok lélektől lélekig**
Sztárestek zongorával
- 34 **Év eleji ragyogás**
Aranykor: Beethoven; Mozart
- 36 **A jövőt ki ismeri?**
Erkel: István király
- 40 **Egy falatnyi kultúra**
OperaBistro

- 44 **Wagner és a természet**
Életmód: Fazekas Éva
- 48 **Tudta-e?**
A diótörő
- 50 **Főnix a hóesésben**
Operaházak: Teatro La Fenice
- 54 **Sikerek és kudarcok**
Operaházi balett-történet
- 58 **Épül az új Opera Emléktár**
Archív
- 60 **Hattyúlovag**
Lohengrin
- 62 **A Duna csodái**
Operarajongó: Joanna Lumley

OPERA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:
SZERKESZTŐ:
KÉPSZERKESZTŐ:
ARCULAT:
KORREKTOR:
GRAFIKAI TERVEZÉS, TÖRDELÉS:

Dr. Ókovács Szilveszter főigazgató
Filip Viktória
Csádi Ádám
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Hajdú Livia
Kohán József

HIRDETÉSFELVÉTEL:
ISSN 1789-4093
INGYENES KIADVÁNY,
LAPZÁRTA:

marketing@opera.hu

2025. december 31.

SZERZŐK: Filip Viktória | Dr. Gara Márk | Jászay Tamás | Karczag Márton | László Ferenc | Papp Tímea | Ur Máté

CÍMLAPPFOTÓ: Nagy Attila

FOTÓK: Algirdas Bakas | Berecz Valter | Csibi Szilvia | Éder Vera | Fazekas Éva mgánarchívuma | From ITV, Burning Bright Productions | J. R. Waltham
Craig Gibson | Kummer János | Ligeti Edina | Magyar Táncművészeti Egyetem, Horváth Adrienne | MNBI | Nagy Attila | OPERA Emléktár
Raffay Zsófi | Rákossy Péter | Robert Haas | The Royal Opera ©2024 Tristram Kenton | Teatro La Fenice, Michele Crosera

A nagybetűs Élet sűrűjében

Szerző: Papp Tímea

Scrivener Louis 2020-ban mutatkozott be Budapesten, azóta saját bevallása szerint minden nagyon gyorsan történt vele. Épp ezért arra kértük a Magyar Nemzeti Balett *friss principálját*, hogy álljunk meg és összegezzünk.

Öt éve vagy a Magyar Nemzeti Balett tagja. Hogyan formálódott ez idő alatt a személyiséged, és hogyan fejlődött szakmailag?

Minden tekintetben Budapesten kezdődött el számomra a nagybetűs élet. Bár elvégeztem a Royal Ballet Schoolt, de táncossá itt váltam, mert akármennyire is felkészülünk arra az iskolában, hogy profik legyünk, az egyetlen mód erre az, ha élesben csinálod. Elképesztően szerencsésnek mondhatom magam, mert hamar óriási lehetőségeket kaptam. A Magyar Nemzeti Balett művészi és emberi szempontból is az otthonommá vált, folyamatos fejlődésnek élem meg ezt az öt évet, minden egyes hónap új kihívást jelentett.

A repertoárod folyamatosan bővül. Hogyan tanulsz és teszel magadévá egy új szerepet?

Először csak a lépésekre koncentrálok, és ha a testemben már működik a szerep, akkor kezd el a lelkemben és az agyamban is dolgozni. Akkor merülök el a történetben, és keresem a jelenetek vagy a szöveg mögöttesét, hangulatát. Az elmúlt öt évben azt is meg kellett tanulnom, hogy türelmes legyek, hogy ne akarjam siettetni az egyes etapokat. A harmadik fázisban próbálom a technikát és a történetet összekapcsolni, az általános érzések helyébe egyre több valódi drámai pillanat lép. A karakter árnyalása, mélyülése viszont inkább az előadások alatt történik meg.

Beszéljünk az őszi-téli időszak néhány fontos szerepéről. Kezdjük a *Rómeó és Júliával*. Mi az, ami számodra különlegessé teszi a Seregi-koreográfiát?

Az, hogy maga a történet ugyan tragikus, de – a szó legnemesebb értelmében – szórakoztató. Minden korosztályt elkap. Sok olyan barátom is megnézte, aki nem különösebben

○ Scrivener Louis - Fotó: Nagy Attila

balettrajongó, sőt olyan ismerőseim is, akiknek ez volt az első balettjük, amit láttak, és mindannyian nagyon szerették.

Mivel táncoltam a Seregi-koreográfiában Tybaltot és Rómeót is, azt hiszem, mélyebb a rálátásom. Más verziókkal szemben az is izgalmasabbá és átélhetőbbé teszi a közönség számára – és tegyük hozzá, ettől Shakespeare-hívebb is –, hogy a főbb szereplők egykorúak, már nem gyerekek, de még nagyon nem felnőtt tizenévesek, akik csak élni és szórakozni szeretnének, meg persze szerelmesnek lenni. Butaságokat csinálnak, nem gondolkodnak, belemennek mindenbe, csak aztán hirtelen elvesztik a kontrollt, és sodródniuk egyik helyzetből a másikba.

Anyegin másféle drámai intenzitással bír, ráadásul az arrogáns fiatalembertől el kell jutnod a büntudattal küzdő középkorú férfig. Mekkora érzelmi hullámvasutat kell bejárnod?

Hatalmasat. A fiatal Anyegin a kortársam, van kulcsom hozzá, ismerem ezt az arroganciának tűnő magabiztosságot, ami valójában bizonytalanságot, törekvényt leplez. Azt, akivé válik, nehezebb megközelítenem, de nem szabad elválasztani a fiatalkori Anyegin-tól: nem egy másik, hanem egy megváltozott emberről van szó. Lekerül róla minden páncél, vállalja a hibáit. A középkorú Anyegin összeomlásával szemben a nézők általában empátiát éreznek, ami teljesen érthető, épp ezért a fiatalembert sem szabad eleve ellenszenvesnek mutatni. Koncentrálnak kell lenni az előadás minden pillanatában, hogy az Anyegin-kép koherens maradjon.

Mentálisan mennyire terhelnek meg ezek az előadások? Amint lelépsz a színpadról, azonnal magad mögött hagyod a karaktert,

Földi Lea és Scrivener Louis - Rómeó és Júlia, 2025 - Fotó: Nagy Attila

vagy dolgoznak még benned az ő érzelmei?

Amikor érzelmileg intenzív szerepet táncolok, nem spórolok, igyekszem mindent beleadni; az előadás végén minden ott marad belőlem és a karakterből is a színpadon. Az öltözé- ben lemosom a sminket, leveszem a jelmezt, átöltözöm a saját ruháimba, és amikor hazaindulok, egyszerre vagyok végtelenül fáradt – hiszen a balett fizikailag is igénybe vesz –, és szerencsés esetben – mert jól sikerült az este –, elképesztően feldobott. Ez a kombináció nem egyszerű, szerintem, aki előadó-művészettel foglalkozik, élete végéig küzd vele.

Ide kattintva a címlapfotózáson túl most A diótörő próbájába is betekínthetnek.
Forrás: Opera Café

És mi teszi a Herceget, különösen A diótörőben?

Lehet, hogy kevésbé romantikus a válszom, de a technika. Ez adja meg az alapot a szépséghez és az esztétikumhoz, amivel a balett, és különösen ennek az előadásnak a koreográfiája és látványvilága elvarázsol. Ez a szerep rendkívüli precizitást és könnyed eleganciát követel, miközben meg kell maradni természetesnek. Azt hiszem, olyan ez a karakter, mintha egy 21. századi monarchiát képviselne, mert a mai európai uralkodók, különösen a fiatal korosztály, a rájuk szabott koreográfia szerint viselkednek, de mégis megközelíthetők.

Egyre nagyobb feladatokat kapsz, nemrég principál lettél. Hogyan találd meg a mentális és a fizikai egyensúlyt egy megterhelőbb időszakban?

Meglepően hangzik, de azt hiszem, a legmegterhelőbb időszakon már túl vagyok. Nehéz, de izgalmas volt az átmenet, amikor

a kisebb szerepeket még, a nagyobbakat pedig már táncoltam. Annyira elfoglalt voltam a próbákkal és az előadásokkal, hogy egyfajta robotpilóta üzemmódban működtem, vitt a flow, nem volt időm gondolkodni sem azon, épp miben is vagyok. Most, hogy jobbra főszerepeket kapok, a folyamatoság helyett rövidebb, de rendkívül intenzív periódusokról szól az életem. Közöttük viszont van időm magamra, az önreflexióra, az önelemzésre. Egyre inkább értem, mennyit tesz hozzá a teljesítményhez a komolyan vett pihenés, hogy a regeneráció semmilyen életkorban sem spórolható meg. Tudatosítani kell magunkban, hogy ez is a munkafolyamathoz tartozik. Szerencsére a Royal Ballet Schoolban figyeltek erre, megkaptuk a szükséges egészségügyi és pszichológiai felkészítést. De az elméletből az elmúlt öt évben, Budapesten lett gyakorlat. Most már tisztában vagyok azzal, hogy amikor igazán fontos, a teljesítőképességünk határáig kell eljutni, sőt minden alkalommal meg kell próbálni meghaladni magunkat, de a pihenőnapokon erősödnek igazán az izmok és mélyülnek el az egyes karakterek.

2023-ban az évad legjobb pályakezdő táncművésze, a 2023/2024-es szezonban a Magyar Nemzeti Balett Kamaraművésze, 2024/2025-ben Étoile-já lettél. Mit jelentenek számodra ezek az elismerések?

Fontos, megerősítő visszajelzések arról, hogy adott időszakban a lehető legtöbbet hoztam ki magamból, és készen álltam nem csupán a következő feladatra, de a szintlépésre is. Egy díj a pillanatnyi örömről és az elégedettségen túl, hosszabb távon inkább felelősséggel jár. Megállásra készítenek, amikor pedig újra neki-fogsz a munkának, odaállsz a rúd mellé, arra motivál, hogy tartsd a tempót, és a produkció sikerének érdekében, az azért dolgozó kol-légáid miatt is a legjobbat nyújtsd.

Fotó: Nagy Attila

A zománcszemű lány

Szerző: Filip Viktória

Tizedik éve működik a Magyar Nemzeti Balettintézet. Számos kimagasló versenyeredmény, sikeres turné fémjelzi azt a munkát, amit nézőként a balettelőadások egy-egy jelenetében mi is megcsodálhatunk. Igazi kuriózumként *a növendékekre szabva gyerekprodukciók* is készülnek. A következő a *KisCoppélia* lesz, amelynek márciusi bemutatója kapcsán Radina Dace művészeti vezetőt, valamint Chernakova Olga és Kirejko Dmitrij Taraszovics balettmestereket kérdeztük.

KisHattyúk tava, 2022 - Fotó: Nagy Attila

KisCsipke, 2022 - Fotó: Nagy Attila

KISCOPPÉLIA

KISCOPPÉLIA

A *KisCoppélia* már a negyedik olyan gyermek-előadás, ami a Magyar Nemzeti Balettintézet önálló produkciója. Az első a Covid idején született *KisHattyúk tava* volt, amely öt év és néhány felújítás után már olyannyira beérett, hogy az Operaház színpadán is sikerrel fut. Ezt követte a *KisCsipke*, ami ez első gyerekprodukció tapasztalatait felhasználva egy jól ismert mesét dolgozott fel. A *KisKalóz* komolyabb, fiúsabb előadásként azzal a céllal született, hogy a balett irányába napjainkban kevésbé lelkes nem is biztatást és inspirációt kapjon. Ebbe a sorba illeszkedik a *KisCoppélia*, amely a megszokott igényességgel, gyönyörű látványvilággal jelentkezik.

A gyerekprodukciók mindig a nagy, klaszikus, felnőttek által táncolt, az OPERA repertoárján is megtalálható balettekből kiindulva készülnek. Egy mesélő is része az előadásoknak (a *KisKalóz* kivételével), akinek segítségével a gyerekek jobban megérthetik a darab cselekményét. „Létező klasszikus baletteket veszek elő (*A hattyúk tava*, *Csipkerózsika*, *A kalóz*, *Coppélia*), majd kitalálok, hogyan rövidíthetjük a művet úgy, hogy a történet íve megmaradjon – avat be a részletekbe Radina Dace. – Bizonyos részeket muszáj kihagyni, hogy ne legyen túl hosszú az előadás a gyerekek számára. Át kell gondolnom, melyik kép melyik után jön, melyik tánc melyik után következik. Ha van ötletem, beépítem: a *KisCsipké*be például sztepptáncot tettem, a *KisCoppéliában* modern tánc is szerepel majd. Meg kell terveznem, mennyi gyerek fog részt venni a produkcióban, melyik évfolyam mit fog táncolni, kire, milyen szerepet oszthatok. Ezután egyeztetek a jelmeztervezővel, majd kiadom a balettmestereknek a feladatokat, ami általában koreográfiák elkészítését és azok betanítását is jelenti egyszerre. Számítok az OPERA Zenekarra is, ők veszik fel a kiválasztott zenei részleteket, ami alapján

elkezdődhet a munka a balett-teremben. Ha mindenki kész a koreográfiájával, megnézem, és ha kell, igazítunk rajta.”

Chernakova Olga például a variációkat, kisebb pas de deux-et készíti, szám szerint tizenötöt. A legkisebbek, a négyévesek koruknak megfelelő feladatokat, szerepeket kapnak, táncolni a hat-hét éveseket és a tőlük idősebbeket láthatjuk. „Minden tanítványt bevonunk, mert míg egy versenyre néhány növendék jut el, addig ezekben a produkciókban mindenki részt vehet, ráadásul ezeken a darabokon keresztül a színészi képességek is fejlődhetnek. Sokkal produktívabb így a tanulás – mondja a balettmester. – Tavaly márciusban értesültünk arról, hogy kitűzték a *KisCoppélia* premiért, így már akkor elkezdünk gondolkodni rajta. A tavalyi vizsgakoncertre 3-4 táncot el is készítettem, amit a növendékek be is mutattak. Az alkotói folyamat tehát egy évig tart, de természetesen ez alatt az idő alatt más produkciókkal, aktuális feladatainkkal is foglalkozunk.”

A *KisCoppélia* koreográfiája – ahogy az előző gyerekdaraboké is – nagyon közel áll a felnőttek által táncolt verzióhoz. „Egyre több magasabb évfolyamos növendékünk van, az ötödikesek, illetve a főszereplők (*Coppélia*, *Ferenc*, *Swanilda*) a spicc-cipős, felnőtt koreográfiát táncolják, könnyítés nélkül. Természetesen a kisebbek számára egyszerűsítünk, a nagy emelések nekik még nagyon nehezek lennének: forgások, pózok, körbevezetések, félemelések vannak, de ezeket is a lehető legközelebb hozzuk az eredeti táncműhöz – mondja Kirejko Dmitrij Taraszovics, aki a *KisCoppéliában* *Ferenc* variációiért és a nagy pas de deux-ért felel. – Változnak az idők, a fiúk érdeklődése inkább a sport felé irányul, de minél több gyerekprodukció van, annál több a néző, annál többen jönnek felvételizni, akik között egyre több fiú is felfedezhető.

Radina Dace - Fotó: Nagy Attila

Chernakova Olga - Fotó: Nagy Attila

Kirejko Dmitrij Taraszovics - Fotó: Kummer János

Az előadások másik pozitív hozadéka, hogy megismerteti a gyerekekkel a klasszikus balett igen széles repertoárját. Csak Marius Petipának ötven balettje van, nem beszélve számos, más koreográfus sok-sok művéről, amiből az OPERÁ-ban is egyre többet láthatunk.”

Sok gyerek először a gyereksbalettet ismeri meg, majd miután megszerette, megnézi a felnőtt változatot is. „Így jut el az OPERÁ-ba, ahol rádöbben, hogy hétvégén nem csak moziba lehet járni – világít rá a művészeti vezető. – Meg kell mutatnunk, hogy az OPERA repertoárján gyerekdarabok és gyereksbalettek is szerepelnek, hogy ebben a korban is gyönyörű műveken keresztül lehet foglalkozni a tánccal. A pálya lehetőségeire is szeretnénk rávilágítani, hiszen a gyerekekből felnőtt művészek válhatnak. Jó lenne, ha a fiatalok felismernék, hogy a meséket nem csak szöveggel, tánccal is el lehet mondani. Azt szeretnénk, ha kedvet kapnának, és egy nap bekopogtatnának a Balettintézet ajtaján.”

TENDENCIÁK ÉS VERSENYEK

Mivel öt éve, hogy létrejötték ezek a gyerek-előadások, a növendékek már ezekhez a produkciókhoz képest számolják az időt. „Én most ezt a szerepet játszom, de jövőre talán keringőt táncolhatok, ezután hátha lehetek tündér, majd Swanilda, esetleg a KisHattyúk tavában fehér hattyú” – mondja Radina Dace. A gyerekek látják, hogy melyik korosztály mibe nő bele – szó szerint. A jelmezek ugyanis korosztályra vannak varrva: a keringőruha például tízéves gyerekekre jó, nem bújhat bele egy tizenöt éves. Nagyon sokat számít, hogy ezek az előadások telt házzal mennek, gondoljunk csak a KisCsipke októberi szériájára. Ilyenkor a növendékek kivirulnak a színpadon, élvezik, hogy tudásuk legjavát adhatják, miközben mindenki az ő táncukban gyönyörködik. „Érezni azt a fajta jótékony energiát, ami a közönség és a pódiumon lévők között létrejön. A gyerekek a színpadon nőnek mű-

Youth America Grand Prix elődöntő,
Vicenza – Fotó: MNBI

vésszé, színpad nélkül ez nem lehetséges! A nézők számára láthatatlan munka a balett-teremben történik, de »csak« itt gyakorolva nem jutnának messzire. Nagyon hálásak vagyunk az OPERA vezetésének, hogy a növendékeknek ilyen sok lehetőségünk van színpadon táncolni! Óriási dolog, hogy mindenben támogatnak, és szeretnek bennünket. Ráadásul ezek a gyerekek számos más produkcióban szerepelnek a felnőtt művészekkel, szinte együtt lélegeznek a Magyar Nemzeti Balettel. A diótörőben például ebben az évadban több mint negyven alkalommal – folytatja a művészeti vezető.

A Magyar Nemzeti Balettintézet tagjának lenni azért is különleges, mert bár sok balettiskola létezik a világ rangos operaházaiban, kevésnek van ilyen típusú, saját gyereksbalettje. „A KisCsipke produkciónk bemutatója után nem sokkal máshol is felfedeztem hasonló előadást, de ezzel nincs baj. Egymástól tanulunk, inspirálódunk, ha külföldön vagyok, én is nyitott szemmel járok. Ez a szakma így fejlődik” – mondja Radina Dace.

Az alábbi videóban növendékek és mesterek mesélnek a versenyeken szerzett élményeikről. Készítette: OperaCafé

A MAGYAR NEMZETI BALETTINTÉZET LEGUTÓBBI EREDMÉNYEI

Grand Prix Dance Open America – Miami, 2025. május

Varga Lilla Emese
1. helyezés klasszikus balett senior kategória
1. helyezés modern senior kategória Grand Prix

Pálfi Adél
1. helyezés klasszikus balett rising kategória
2. helyezés modern rising kategória

Albert Zsófia Enikő
1. helyezés klasszikus balett teen kategória

LEGJOBB ISKOLA:
Magyar Nemzeti Balettintézet

Youth America Grand Prix – Vicenza, 2025. november

Pollák Julianna Éva
1. helyezés junior klasszikus női kategória

Pollák Julianna Éva és Schimicsek Sára
1. helyezés kis csoportos duo klasszikus kategória

Pálfi Adél
2. helyezés pre-competitive klasszikus női kategória

LEGKIVÁLÓBB ISKOLA:
Magyar Nemzeti Balettintézet

A külföldi utak kapcsán a Magyar Nemzeti Balettintézet növendékeinek eredményéről is szót kell ejteni, az ifjú táncosok ugyanis sorra nyerik a versenyeket: tavaly áprilisban Bécsben, májusban Miami-ban érték el kimagasló eredményeket, novemberben Vicenzában méretettük meg magukat. Turnékon is részt vesznek: három éve Dubai-ban, tavaly áprilisban Tajvanon, szeptemberben ismét Dubai-ban, idén februárban Velencében lépnek fel. Minek köszönhető ez a magas színvonal? „A mindennapos gyakorlásnak – mondja Chernakova Olga. – Aki versenyre készül, az pluszban kap órát, tehát a napi penzumot akkor is teljesítenie kell. Jó a képzsünk, sokat dolgozunk. Úgy látom, hogy aki ide jár, az nagyon élvezi és szereti azt, amit csinál, minden energiáját beleteszi, és ennek is köszönhető, hogy egyre jobb és jobb lesz.”

Kirejko Dmitrij Taraszovics szerint az idő az egyik kulcs a sikerhez. „A versenyeredményeket nem lehet egy-két hét alatt megalapozni, de a túl sok az időt is el lehet pazarolni. Ezért fontos, hogy min dolgozunk és hogyan!

A munka pedig nem attól helyes, hogy megtanuljuk a variációt, a mozdulatok sorrendjét, hanem attól, hogy a növendékre szabjuk azt: ki kell választani a megfelelő táncot és olyan elemekből kell megkomponálni, amikben az erős oldalát mutathatja meg. A tanítványnak fontos értenie azt is, hogy a variáció az adott darab adott szerepébe hogyan illeszkedik. A MNBI-ben többféle táncípust is tanulnak a gyerekek, ami támogatja a sokoldalúságukat – és ez a mai világban nagyon lényeges! A karaktertáncok során megismerhetik a különböző népek táncait, a sztepp a ritmusérzékét és a koordinációt fejleszti, a modern tánc a test felszabását hozza.”

A munka azonban nem lehet egysíkú: másként kell dolgozni a kisebbekkel és másként a nagyobbakkal. Az első évfolyamokon fel kell keltetni és fenn kell tartani az érdeklődést a balett és a sokszor nem könnyű gyakorlatok iránt, a felsőbb osztályokban pedig az egyéni képességeket kell felfedezni és a megfelelő irányba terelve a növendékeket, kihozni belőlük a legjobbat. „Fontos megtalálni a motivációt, és ebben a gyerekprodukcióknak nagy szerepük van” – részletezi Kirejko Dmitrij Taraszovics.

A jövőt illetően Radina Dace derűlátó, hiszen eljutottak odáig, hogy 100-120 gyerek minden évben stabilan jelentkezik hozzájuk. „Tíz évvel ezelőtt, amikor elindultunk, egyetlen Diótörő előadásban vettünk részt. Ehhez jöttek lassacskán más felnőtt darabok, később pedig a saját produkciók, amit évről évre gazdagítottunk. A versenyeket illetően, az első három évben nem vettünk részt egyetlen sem, hiszen ki kellett nevelni a növendékeket. Aztán elvittünk először egy gyereket, majd négyet, most pedig már mennyi érmünk van! A következő évek tervei ezért nem a mennyiség növelésére irányulnak, hiszen sok és sokrétű feladataink vannak, amiket maxmálisan teljesítünk. Az a célunk, hogy a megkezdett úton haladjunk tovább.”

Fény és árnyék

Szerző: Ur Máté

Selmeczi György Thomas Mann, Vajda János pedig Friedrich Dürrenmatt műve alapján *komponált új operát*, amelyek áprilisban, egy estén szólalnak majd meg az Eiffel Műhelyház Bánffy-termében. A *Királyi fenség*, valamint *Az ítélet* című darabokról – amelyek a fény-árnyék, valamint a mese és a lélektani krimi kontrasztját kínálják – a kortárs magyar zeneszerzés két meghatározó alakjával beszélgettünk.

A Királyi fenség kreatívja - Fotó: OPERA Emléktár

Selmeczi György - Fotó: Éder Vera

Miért éppen erre a két szerzőre esett a választásuk? A művek egymás után szólalnak meg, van valamilyen kapcsolat?
Selmeczi György: Thomas Mann *Királyi fensége* azért kezdett érdekelni, mert egy ritkán olvasott, a szerzőre nem feltétlenül jellemző, szokatlanul könnyed regény. Valójában inkább egy mese a magányos hercegi létről, a hivatalos kötelezettségek terhéről, a szerelem és a társadalmi felelősség összehétközéséről. Felsejlik viszont benne az a komplexitás, mély társadalmi érdeklődés, ami a későbbi alkotásoknak már egyértelműen sajátja. A szöveg fókuszában a kiválasztottság kérdése áll, a szereplők rokonszenvesek, s a komponálás során az is kiderült, hogy a műnek egészen jól állnak a korunk által megörökített operai toposzok. A cselekmény felfelé ível, a világosság felé. Minden adott egy nagyszerű vígjátékhoz.

Vajda János: Az én témaválasztásomat mindig az határozza meg, hogy hallok-e mögöttem zenét. Dürrenmatt kisregénye egy abszurd lélektani krimi, ami egy játék keretében vizsgálja a morális bűnösség vetületeit. Ez talán nem szokványos az operaszínpadon, de azt hiszem, hogy ebben a párosításban éppen a művek kontrasztjában rejlik az izgalom. Ez a darab sokkal drámaibb, sokkal sötétebb, de nem félek tőle, hogy ne egészítenék ki egymást, hiszen nagyon jól ismerjük egymás munkásságát.

Mindkét opera irodalmi művet dolgoz fel. Ez mennyire határozza meg a zeneszerzői munkát?

S.Gy.: A zeneszerző ilyenkor az első pillanatban lerombolja a kiindulásként szolgáló mű irodalmi nagyságát, s a zene kerül a középpontba még akkor is, ha Horváth Péter fantasztikus szövegkönyve ezt ellensúlyozza. A konkrét utalások helyett számomra a legfontosabb, hogy a mű szellemiségét tudjam hűen tolmácsolni.

Vajda János - Fotó: Magánarchívum

V.J.: Egy irodalmi mű feldolgozása jelent bizonyos formai keretet, ami adott esetben könnyebbség is lehet, de mindenképpen inspiráló. Teljesen más folyamatról van szó, mint amikor mondjuk egy vonósnégyest komponálok. Az operához Várady Szabolcs írt szenzációs librettót, Mátrai Diána pedig a forgatókönyvvvel remekelt.

Hogyan jellemeznék a művek zenei anyagát?

V.J.: Volt idő, amikor sok idézetet használtam, de ez a mostani darabra nem jellemző, ugyanakkor nem álltam ellent a dramaturgiai indokolt ösképek megjelenítésének. A legnagyobb feladat az volt, hogy érzékeltetni tudjam azt a folyamatot, ahogy az addig magabiztos főhős szembesül saját magával. A zenei anyag meglehetősen sűrített, a mű középpontjában álló játékról csak lépésről lépésre derül ki, hogy valójában nagyon is vére megy.

S.Gy.: Én magam is szeretek a legnagyobbakra hivatkozni. Sosztakovics, Poulenc, valamint Kodály és Bartók hatása egyértelműen érezhető a műveimen, ami most sincs más képp. A zene – ahogy maga a regény is – erőteljesen kötődik ahhoz a korhoz, amelyben az események zajlanak. Praktikus operát írtam, amit táncjelenetek, arietták működtetnek. A modern az én olvasatomban az, ami a leghűebben tükrözi a szerzői szándékot.

A két opera az Eiffel Műhelyház Bánffy-termében szólal majd meg. Jelent ez valamiféle sajátosságot?

V.J.: Bár nem ismerem annyira az Eiffel Műhelyházat, biztos vagyok benne, hogy a terem intimitása hatással lesz az elhangzottakra, a többi pedig már a rendező, Szabó Máté feladata. Sokat egyeztetünk, az előző darabomat is ő vitte színpadra, teljes mértékben megbízom benne. A zenekar nem nagy, mégis van árookra szükség: vonósok, egy-egy fúvós, ütősök, hárfa és egy zongora alakítja majd a hangzást.

○ Az ítélet - Antal Csaba díszletterve

S.Gy.: Számomra otthonosak a Eiffel Műhelyház terei, mindazonáltal én mindig a világszínpadnak írok. A Királyi fenség ezerféle környezetben elképzelhető, egy kastélyban, de egy Peter Brook-féle üres térben is. Kíváncsian várom a bemutató tapasztalatait.

Általánosságban hogyan látják az opera jövőjét?

V.J.: Engem rendkívül érdekel a műfaj. Nagyon szeretek operát írni, olyannyira, hogy Az ítélet komponálása közben tulajdonképpen már egy újabb mű váza is összeállt a fejemben. Egyszóval számomra van jövője és ez nekem éppen elég.

S.Gy.: Derűs vagyok ezzel kapcsolatban. Van jövő, ha a nyugat visszatalál saját zenetörténetének közös pontjaihoz. Biztos vagyok benne, hogy újra meg kellene találni egyfajta gesztus-közösséget a közönséggel, amelynek lényege, hogy ha valaki bejön egy koncertre, az addig megszerzett élményeivel kapcsolódni tudjon az újhoz. Ez a törekvés egyébként Közép-Kelet Európában nagyon látványos, a siker pedig csak idő kérdése. ○

Herend 200

HEREND PORCELÁN

TRADÍCIÓ-INNOVÁCIÓ

Viktória
H-8440 Herend, Kossuth Lajos utca 135.
Tel.: +3688 523 223

Porcelán Palota
H-1051 Budapest, József nádor tér 10-11.
Tel.: +3620 241 5736

Belvedere
H-1061 Budapest, Andrássy út 16.
Tel.: +361 374 0006

Hadik
H-1014 Budapest, Szentháromság utca 5.
Tel.: +361 225 1051

„Csak az empátia menthet meg bennünket”

Szerző: Jászay Tamás

Az OPERA újabb nyugat-európai *sikerprodukció hazai változatát* mutatja be: Beethoven egyetlen operáját, a *Fidelio*t 2020-ban a londoni Royal Opera House-ban nagy visszhangot kiváltott előadásban vitte színre Tobias Kratzer. Az idei szezontól a Hamburgi Állami Operát igazgató rendezőt koncepciójáról és annak időtállóságáról kérdeztük.

○ Peter Rose és Jennifer Davis - Fotó: The Royal Opera ©2024, Tristram Kenton

○ Tobias Kratzer - Fotó: Robert Haas

Londoni *Fidelio*-előadása kapcsán a kritikusok elsősorban a bátor értelmezést és a filmszerű látásmódot emelték ki. Az eredeti bemutató után több mint fél évtizeddel hogyan tekint a produkcióra?

A *Fidelio* első felvonását az eredeti, a komponistát inspiráló történeti közegbe helyeztük: a francia forradalom korába, a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek világába. A második felvonás azt a kérdést teszi fel: mi maradt ezekből az eszményekből ma? A darab mindenkor aktuális problémákat feszeget, Beethoven választát pedig szintén időszerűnek gondolom: talán az empátia az egyetlen, ami még megmenthet bennünket.

A történetet a 17. századi Spanyolországból a francia forradalom idejébe helyezte, mégis kortárs környezetben mozgunk. Mi inspirálta ezt az összetett megközelítést?

A megoldás gyökere az opera két felvonásának eltérő dramaturgiája és zenei stílusa. Sokan éppen ezt a különbséget tartják a *Fidelio* legnagyobb gyengeségének, számomra viszont ez az egyik legkülönlegesebb tulajdonsága. Ez nem egy „jól megcsinált darab”, hanem olyan mű, amely mindig kérdéseket intéz a nézőhöz – esztétikai és politikai dilemmákat egyaránt felvet. Szeretném, ha a néző elgondolkodna: az, ahogy a színpadon mások szenvedését figyeljük, vajon nem hasonlít-e arra, ahogyan a világ borzalmaira reagálunk? Szemléljük, fogyasztjuk, talán még élvezzük is a feszültséget, ám ez nem készítet bennünket cselekvésre. Vagy mégis?

A *Fidelio* egyszerre szerelmi történet és politikai állásfoglalás. Önnek az opera melyik aspektusa lényegesebb itt és most?

Számomra a darab legfontosabb mondata Leonora kiáltása a második felvonásban: „Bárki is legyen ön, meg fogom menteni!” Leonora ezen a ponton lép túl a személyes, a szerelmi történeten, amikor bátor, politikai, sőt mélyen emberi kijelentést tesz. Az én rendezésemben a fordulat megjelenítésében egy gyakran a háttérbe szoruló mellékszereplőnek, Marzelline-nek jut kulcsszerep. Szereti Leonorát, és még a saját szerelmének megmentésénél is előbbre valónak tartja Leonora férjének kiszabadítását.

Rendezéseiben gyakran találkozunk a színház, a film és az élő előadás eszköztárával. A *Fidelio* esetében hogyan működik mindez?

A nézők közvetlen megszólítása, vagyis az, hogy érkezéskor filmre vesszük őket, először a *Fidelio*-ban jelent meg mint eszköz. A gondolatot Robert Schumann *Das Paradies und die Peri* című művének 2025 őszi hamburgi előadásában fejlesztettem tovább: ott az énekesek áttörték a negyedik falat, hogy közvetlenül kommunikáljanak a közönséggel.

A budapesti közönség lesz az első, amelyik az Egyesült Királyságon kívül láthatja a *Fidelio*-ját. Szükséges egy eredetileg más kulturális közegre tervezett koncepciót új közönséghez igazítani?

Vannak gyakorlati kérdések: például hogyan alkalmazkodjon a díszlet egy más méretű és más adottságokkal rendelkező színpadhoz. De számomra a legfontosabb, hogy a mű egyetemes üzenete ne vesszen el az átdolgozás során. Úgy vélem, hogy a darabban és a rendezésben megfogalmazott kérdések nem kötődnek egyetlen helyszínhez, hanem egyetemesek. A válaszok persze nem csak a környezettől függenek, hanem az egyes néző személyes reakciójától is. ○

Elstartolt a mentorprogram

Szerző: Filip Viktória

Országos pályázata eredményeképp tizenöt énekmestert választott ki az OPERA, hogy elősegítse a fiatal énekesek felkutatását és képzését. Mindez az OpeRajt nevű *tehetséggondozó program* része, amely hidat kíván képezni a zeneoktatás és az operai gyakorlat között.

○ Ruszkai Borbála - Fotó: Nagy Attila

○ dr. Batori Éva - Fotó: Rákossy Péter

„Képzeljék el, hogy ma ötödannyi növendék jelentkezik a Zeneakadémiára és a vidéki egyetemek magánének szakára, mint harminc éve. Ez azt jelenti, hogy ötödannyi diákból lehet kiválasztani azokat, akik elkezdik a képzést, ráadásul akik belevágnak sem biztos, hogy eljutnak a szolista pályáig” – mutatott rá dr. Ókovács Szilveszter, az OPERA főigazgatója a probléma gyökerére a program meghirdetésekor. „A legnagyobb gond az, hogy mindenki külön dolgozik alapfokon, középfokon és felsőfokon. Amíg nem fésüljük össze a különböző szinteken végzett munkát, nem lesz előrelépés. Az OpeRajt nagyon jó lehetőség az összehangolásra” – hangsúlyozta dr. Batori Éva operaénekes, érdemes és kiváló művész, a Debreceni Egyetem Magánének Tanszék vezetője, a program szakmai vezetője.

○ Vadkerti-Tóth Martin - Fotó: Nagy Attila

Első lépésként pályázat útján olyan énekmestereket keresett az intézmény, akik elhivatottak a tehetségek felkarolásában. „Remek fül kell hozzá, ismerni kell a zeneirodalmat, a hangfajokat, azt a folyamatot, ami egy jó hanganyaggal rendelkező fiatalat a zéró ponttól eljuttat odáig, hogy artikuláltan, zeneileg vezetve, tisztán és bátran énekelve kiálljon mások elé” – mondta a kvalitásokról a főigazgató. A mobilitás is előnyt jelentett, hiszen az adott vármegye több városában is jó, ha az énekmester felveszi a kapcsolatot a gimnáziumokkal, középiskolákkal, zeneiskolákkal, kórusokkal. A beérkezett pályázatok alapján az OPERA által kijelölt bírálóbizottság választott énekmestereket a feladatra a vármegyékből és Budapestről.

Az OpeRajt nagy hangsúlyt fektet a férfi énekesek megtalálására, mert közöttük a leg súlyosabb az utánpótlás hiánya. Ezt egyrészt a fiatal generáció motiválásának nehézségei, másrészt a műfaj belső struktúrája okozza. „Az operairodalom alkotásainak többségében minimum kétszer annyi férfi szerep van, mint női, de vannak olyan operák is mint a *Tosca*, ahol egy női és hét férfi, vagy *A Nyugat lánya*, ahol két női és tizennégy férfi szerepet írt a zeneszerző – hangsúlyozta a program szakmai vezetője. – A folyamat önmagát generálja: minél kevesebb a férfi szolista, annál később jönnek le a művészek a színpadról, hiszen a férfiak akár hatvan év felett is szép hanggal rendelkeznek. Viszont, ha ők a színpadi munkájuknak élnek, akkor nem vagy alig tudnak tanítani. Ezért keresnünk kell olyan művészeket, akik el tudnak menni egy-egy zeneiskolai vizsgára vagy szívesen tartanak kurzust. Példaképek kellene, akik sugározzák a szakma gyönyörűségét. Amikor a debreceni képzés során a növendékek találkoznak Rácz Istvánnal, neki mély, basszus hangján csak annyit kell mondania, hogy »Jó napot kívánok!«. A lány növendékek máris el vannak ragadtatva, a fiúknak pedig leesik az álluk.

Én is tanítok fiúkat, férfiakat, de vannak dolgok, amiket a szoprán hangommal nem tudok nekik megmutatni. Az énektanulás egy része utánzás, a gége utánzószerv: ha egy férfi előénekel egy frázist, és azt a növendék utánacsinnálja, máris más, egy kicsit fényesebb lesz a hangja” – részletezi dr. Bátori Éva.

A program tervezése már 2022-ben elkezdődött. Dr. Bátori Éva, akkor is és 2025-ben is harmincöt tanárkollégáját kérdezte meg többek között növendékei számáról, hangfajáról. A statisztika szerint a zeneiskolába felvételizők száma rendben van, viszont a lemorzsolódás jelentős. Sokan más pályát vagy a zenei paletta más műfaját választják. Éppen ezért nagyon fontos a motiváció. „Az egyetemen jelenleg a Z generáció, a zeneiskolában az alfa generáció tagjait tanítják. Fontos, hogy nekik is megfelelő, új pedagógiai módszereket találjunk, hogy koncertet, különleges fellépési lehetőséget, érdekes kurzusokat tudjunk kínálni számukra. Nekünk, és az egész képzésnek kell változni ahhoz, hogy jöjjenek a növendékek” – mondta a szoprán.

A kezdeményezés az operaénekesi utánpótlás biztosítását tűzte ki célul, de a várakozások szerint pozitív hatása lesz a kórusok és gyermekkarok együttesek új tagjainak megtalálására, a fiatal tehetségek pályán tartására, a vokális képzés színvonalának, valamint az énekmesteri hivatás presztízsének emelkedésére is. A Magyar Állami Operaház ugyanis minden segítséget megad az énekmestereknek: anyagilag is támogatja munkájukat, ezen felül a dalszínház kijelölt művészei mentorként vesznek részt a programban, és alkalmanként órákat, tanszaki hangversenyeket látogatnak majd. A diákok a tanév végén Budapesten, tanévzáró koncert keretében, nagyközönség előtt mutathatnak be, és évente egy alkalommal lehetőség lesz kipróbálni a hangvolumet az Operaház színpadára szervezett terempróba keretében is.

○ Ruszkai Borbála, dr. Bátori Éva, Rácz Levente, Vadkerti-Tóth Martin - Fotó: Nagy Attila

2026.januárjában kezdődhet el a közös munka, júniusban már egy budapesti összejövetelen összegezzük az addig elért eredményeket, hogy tanácsot adva és kapva a folyamatos fejlődés biztosítva legyen.

A Marton Éva Nemzetközi OperaStúdió és az I. Országos Operaverseny után az OpeRajt a harmadik olyan kezdeményezése a Magyar Állami Operaháznak, amely az intézmény eredeti feladatain túlmutatva, saját forrásaiból támogatja a jövő énekes generációinak fejlődését. „Most előre dolgozunk, mert kötelességünk a jövőt segíteni – hangsúlyozta a főigazgató. – Meg kell támogatni azt az énekesi utat, ami az Operaházig vezet. Úgy érezzük, hogy az OPERA nélkül az utánpótlás el fog apadni, nem rövid időn belül, hanem szinte most. Ha azonban aktívan részt veszünk a tehetséggondozásban, talán még vissza tudjuk fordítani a folyamatot.” ○

OPERAJT

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ARANYKOR:
BEETHOVEN

BEETHOVEN: ISTVÁN KIRÁLY – NYITÁNY
KODÁLY: ÉNEK SZENT ISTVÁN KIRÁLYHOZ
BEETHOVEN: 9. (D-MOLL) SZIMFÓNIA, OP. 125

Karmesterek CSER ÁDÁM, CSIKI GÁBOR

Szoprán HORTI LILLA, Alt SCHÖCK ATALA,
Tenor KOVÁCSHÁZI ISTVÁN, Basszus CSER KRISZTIÁN

2026. JANUÁR 1., 17., OPERAHÁZ

ARANYKOR:
MOZART

WOLFGANG AMADEUS MOZART
A RÁSZEDETT VÖLEGÉNY, K. 430 – NYITÁNY ÉS KVARTETT
ESZ-DÚR SINFONIA CONCERTANTE, K. 364
ESZ-DÚR SINFONIA CONCERTANTE FÜVŐSOKRA, K. 297B
35. (D-DÚR, „HAFFNER”) SZIMFÓNIA, K. 385

Bettina BALGA GABRIELLA
Don Asdrubale PÁL BOTOND (operastúdió)
PULCHERIO BALCZÓ PÉTER
BOCCONIO PATAKI BENCE

Közreműködik DIMCEVSKI ALEXANDRE ANATOLII (hegedű),
NAGAO HARUKA (brácsa), SALVI NÓRA (oboa),
RUMY BALÁZS (klarinét), FÁBRY BÁLINT (fagott),
LAKATOS PÉTER (kürt)

2026. FEBRUÁR 1., OPERAHÁZ

Kreatív konvergenciák

Szerző: Ur Máté

Az év utolsó napján tért vissza az Andrássy úti palota színpadára az *István, a király* című ikonikus rockopera Gyöngyösi Levente által jegyzett szimfonikus áthangszerelése, amely az Operaház Szent István 2025 elnevezésű programsorozatának egyik alappillére. Az *50. születésnapját ünneplő zeneszerzővel* a műfaji konvergenciákról és a Szörényi-Bródy-féle remekmű újraértelmezéséről is beszélgettünk.

István, a király, 2020 - Fotó: Ligeti Edina

Gyöngyösi Levente - Fotó: Raffay Zsófi

2025-ben ünnepelte 50. születésnapját. Hogyan tekint vissza az elmúlt fél évszázadra? Igen szerencsésnek érzem magam amiatt, hogy zeneszerzői pályám mindeddig mentes a jelentős törésektől, mélypontoktól. A zeneszerzésnél számomra megfelelőbb, racionálisabb és józanabb hivatást nem tudnék elképzelni, ami egyfajta önterápiás tevékenység is az életemben. A nehéz helyzetekben mendekeket ad, sikerélményt nyújt.

Főként operák, kórusművek és crossover projektek jellemzik az életművét. Mi ezek közül a legkomplexebb és a legörömtelibb kihívás? Egyértelműen az opera jelenti a legnagyobb örömet és legnagyobb kihívást is egyidejűleg. Számomra mindig is ez képviselte a csúcst, mert egyesíti a szimfonikus zenét, a költészetet és a színpadi zenés drámát. Ma az opera mint műfaj bonyolult helyzetben van, s úgy vélem, hogy folyamatosan keresnie kell a kulturális relevanciáját. Annak idején széles tömegekhez szóló, ha úgy tetszik, kulturális cikk volt, ma viszont a musical tölti be ezt a szerepet. Számomra mindig is nagy kérdés volt az opera jövője.

A populáris kultúrával való elkerülhetetlen párbeszéd az, ami kikényszeríti az olyan crossover alkotásokat is, mint *A Mester és Margarita*? Nem állítom, hogy ez teljesen tudatos, de tény, hogy egy kortárs zeneszerző nem teheti meg, hogy figyelmen kívül hagyja a széles körben népszerű zenei stílusokat. A magam részéről azt választottam, hogy megpróbálom összekötni a kétfajta zenei világot, s mindezt a dramaturgia szolgálatába állítva nem egyszerűen már ki, hogy a különböző stílusok nagyon is jól megférnek egymás mellett.

Ebből a videóból megismerhetik Szinetár Miklós rendező és a művészek gondolatait a rockopera szimfonikus változatáról. Forrás: Opera Café

Az OPERA a téli időszakban ismét műsorra tűzte az *István, a király* című ikonikus rockoperából készített szimfonikus áthangszerelését, mely mű többek között a szilveszteri *A denevér* előadás helyett került színpadra. Korábban miért vágott bele ebbe a projektbe? A felkérés azzal a szándékkal érkezett, hogy ezt a nemzeti jelentőségű rockoperát a klasszikus zene dimenzióiba emeljük, igazolva a mű időtlen és magas művészi értékét. Érdékelt a feladat, mert nekem is nagyon sok kötődésem van az eredeti műhöz. Erdélyben nőttem fel, gyermekként az országba becsempészett lemezekon hallgattuk a zenét, később pedig, 1994-ben, a bemutató után tizenegy évvel színpadra is vittük a darabot a zeneakadémista társaimmal. Már akkor is, a meglévő apparátushoz igazodva, újra kellett hangszerelnem a művet. Azóta is azt gondolom, hogy az *István, a király* zenei világa kiemelkedő, és mivel hiány van magyar történelmi operákból, nem volt ördögtől való az operaházi szimfonikus átdolgozás ötlete sem.

Zeneszerzőként hogyan állt a feladathoz? Szörényi Levente, bár alapvetően rockzenész, a darabban egyértelműen meghaladta saját korábbi stílusát, a mű zenei világa tele van zseniális ötletekkel. A zenei anyag eredetisége, valamint Bródy János kiváló szövegei emelték az alkotást minden idők legnagyobb magyar lemezsikerévé. Az eredeti művet az erkeli hagyományokhoz hasonló hatású élményhez kívántam közelíteni, s a munka során magam is meglepetten tapasztaltam, hogy a szoros dramaturgiával párosuló zenei anyag milyen könnyen adja magát, s mennyire megállja a helyét operaként is.

Miként lehetett pótolni a rockopera dinamikus és karakteres hangzását?

István, a király, 2020 - Fotó: Ligeti Edina

Amint említettem, a feladat meglepően gördülékenynek bizonyult. Az anyag jelentős része, nem függetlenül Márta István eredeti szimfonikus hangszerelésétől, erősen kötődik a klasszikus zenéhez. A könnyűzenei ritmikák finomításával a mű szinte azonnal romantikus operazeneként működik. A legnagyobb technikai kihívás persze a rockhangszerek, főleg a torzított gitár hangszíne volt, de végül rá kellett jönnöm, hogy a rezek és a mélyvonások együttesen képesek megközelíteni ugyanazt a hatást.

Ön szerint van hierarchia a populáris zene és a komolyzene között?

Én nem hiszek ebben. A könnyű- és komolyzene határai mára elmosódtak, szerencsére, hiszen így lehetőség van a kreatív konvergenciákra. A lényeg a kiindulás, hogy a művészi szándék legyen a vezérelve és ne a kasszasiker lehetősége. Ha az alkotói folyamat mögötti elképzelés tisztességes és van benne fantázia, akkor a végeredmény könnyen tarthat számot elismerésre.

Egy korábbi interjúban úgy fogalmazott, hogy a zeneszerzésben végtelen lehetőség adott, de minden remekműnél úgy érezzük, hogy csak egyetlen jó megoldás van.

Az idő múlásával a kompozíciós folyamat egyre intenzívebb elmélyülést igényel a részemről. A beethoveni, nehéz és fáradságos alkotói módszert követem, amely kitarató műhelymunkát jelent, sok kísérletezéssel egészen a legjobb megoldás megtalálásáig. A munka, a darab többféle módon való elindítása végül letisztítja a képet. Egy ponton túl pedig már nincs visszaút, a logika és zenei anyag belső szerkezete diktálja a további utat, bizonyítva a kezdeti döntések erejét.

Mi az, amin most dolgozik?

A Cantemus Kóruscsalád felkérésére folyamatban van egy, a nagyheti szertartáshoz kapcsolódó, huszonhét darabból álló rezonanziumciklus elkészítése, melynek első darabjai 2024-ben már el is hangzottak. A felkérések mellett pedig foglalkoztat egy magyar történelmi opera megírása is.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Wolfgang Amadeus Mozart / Gian Carlo Menotti

Bastien és Bastienne A telefon

Egyfelvonásos vígoperák szünettel, magyar nyelven, magyar felirattal

Rendezők **ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS, VALKAI ANDREA**

Bastien / Ben **HALÁSZ GERGELY**
Bastienne / Lucy **ZEMLÉNYI ESZTER**
Colas **PATAKI BENCE**
Telefon **DARGÓ GERGELY**

Karmester **TEREMI DÁRIUS**

Közreműködik **A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA**

2026. JANUÁR 18-TÓL, OPERAHÁZ

Nekik igazán nincs miért izgulni

Szerző: Papp Tímea

Felnőtteként is bámulja az ember a Magyar Állami Operaház legfiatalabb Kamaraművészei, *Varga Lilla Emese és Tanka Dániel energiáját* és elhivatottságát, amivel az iskolai feladatokat és a próbákat, előadásokat abszolválják.

Középen Tanka Dániel - Magyar karácsony, 2024 - Fotó: Nagy Attila

Varga Lilla és Lillington Nathaniel - Fotó: Magyar Táncművészeti Egyetem, Horváth Adrienne

pedagógiailag legfontosabbakat, és hozzáteszi, az a légkör, az a támogató közösség, ami az évfolyamára és az MNBI-re általában is jellemző, szintén segíti a fejlődést. Ennek érdekében lett magántanuló, hiszen a próbák, az előadások és a versenyek, amelyeken egyre komolyabb eredményeket ér el, intenzív igénybevételt jelentenek; de hagy időt a családjára, két kutyájára, a barátnőire, szívesen olvas fantasyregényeket.

A diótörőben egy fiúszerepben debütált az Operaházban, de tavaly már a Hópolyhek között fedezhette fel őt a közönség. Az ünnepi időszak közkedvelt darabjában ebben a szezonban is táncolt. „Nehéz, összetett, szuflás szerep, de nagyon szeretem” – jegyzi meg. Amikor arról kérdezem, izgul-e a színpadra lépés előtt, mosolyogva és hevesen bólogat, de azonnal hozzáteszi, hogy a színpadon egész más állapotba kerül. „Egy jól sikerült produkció pedig felemelő érzés és mindenért kárpótol” – magyarázza.

VL

Varga Lilla Emese, a Magyar Nemzeti Balettintézet (MNBI) növendéke épp csak megtanult járni, amikor édesanyja még Japánban elvitte az első bababalettórára. A balett azóta is meghatározza Lilla életét, a hobbiból pedig az évek alatt szenvedély lett, tehetsége pedig egy idő után megkövetelte a szintlépést. Amikor Ázsiából hazaköltözött a család, az MNBI növendéke lett. Nem volt könnyű az átállás, meséli, hiszen a heti két-három alkalom helyett hirtelen heti hat napot, és naponta egyre több órát töltött a balett-teremben, de a tánc szeretete és a sikerélmények átlendítették ezen az időszakon.

TD

„Nagyon sokat köszönhetek első mestereimnek, Chernakova Olgának és Kirejko Dmitrij Taraszovicsnak, akiktől az alapokat kaptam, és jelenlegi mesteremnek, Kosyreva Dianának, akivel a technikán és az előadói készségek fejlesztésén is rengeteget dolgozunk tovább” – sorolja Lilla a számára szakmailag és

Lilla nevét egyre többen ismerik a nemzetközi balettvilágban is, hiszen jó néhány versenyen vett részt. Az elődöntő után meghívás útján 2024-ben bekerült a Youth America Grand Prix döntőjébe (amire minden évben más városban kerül sor, 2024-ben New York-ban, 2025-ben Tampában tartották meg, jövőre Houstonban lesz – a szerk.), valamint a 2025 tavaszán Miamiban megrendezett Dance Open America Grand Prix döntőjébe, utóbbi városban megkapta a verseny nagydíját, ami áttörést jelentett. Rendkívüli érettséggel beszél arról is, hogy kezdetben nehezen, családasként élte meg, ha díj nélkül maradt. A megmérettetéseket azonban ma már úgy fogja fel, mint a fejlődés egy-egy állomását, hiszen a versenyekhez kapcsolódó kurzusokon vagy a zsűritagoktól kapott visszajelzéseket mind-mind igyekszik megfogadni. Eddig egyedül indult, a 3. Budapest Ballet Grand Prix-re azonban két duettel készült.

„Izgalmas, új kihívás, és nemcsak azért, mert partnerrel táncolok, hanem mert az egyik egy modern darab lesz” – nyilatkozta még a novemberi verseny előtt, amelyen pas des deux-kategóriában partnerével Lillington Nathaniel Jamessel, a Magyar Nemzeti Balett coryphée támogatásával 1. helyezést értek el. A megmérettetés további hozadéka, hogy Lilla egy-egy hét csatlakozási lehetőséget kapott a Brnói Nemzeti Színház balettegyütteséhez és a Norvég Nemzeti Baletthez, továbbá egy Atelier Yoshino által adományozott balettruhával jutalmazták meg. A kamaraművészi kitüntetés a meglepetésen és boldogságon kívül még valamit jelentett Lillának. „A díj arra sarkall, hogy folyamatosan bizonyítsam magamnak és természetesen másoknak is, hogy megérdemeltem az elismerést, hogy méltó vagyok rá” – fogalmaz.

A Magyar Állami Operaház Gyermekkarának Kamaraművésze, Tanka Dániel sem minden nap életet él. Dani mindössze három éve került kapcsolatba az énekléssel és az OPERÁ-val. „Egy ismerősünk mondta, hogy nagyon szépen éneklek, és azt tanácsolta, hogy próbáljuk meg a gyermekkar felvételit. Megpróbáltuk és felvettek” – foglalja össze Dani röviden a kezdeteket. Azóta pedig talán nem túlzás azt állítani, hogy berobbant: a kitüntetéshez jelentős szólista feladatok vezettek.

Mint meséli, *A kis kéményseprő* főszerepe, Sam egyszerre jelentett számára nagy örömet és kis ijedtséget. „Először azt hittem, nekem lesz a legtöbb dolgom, de aztán kiderült, a főszerep nem mindig erről szól, hanem arról, hogy vele vagy általa történnek a legfontosabb dolgok. Így már kevésbé izgultam” – teszi hozzá. Tetszett neki a Britten-opera, kedvelte az „egyszerű, szép, szomorúan induló, de jól végződő történetet”, és mint mondja, azon is gondolkodott, hogyan lehetne folytatni a sztorit, hogyan alakulna Sam és a gyerekek barátsága. A koreográfiatanulás nem

tartozik a kedvenc elfoglaltságai közé, eddigi legnehezebb feladatának a *Carmina Buranát* tartja az idegen nyelvű éneklés miatt, és elképesztő önkritikával beszél arról, hogyan küzdött a *Bohémélettel*. A próbákat is, főleg a színpadon, igyekszik úgy tekinteni, mint egy éles előadást, mert mindig a maximumot kell nyújtani, „másképp nem érdemes”. A felkészülés és a gyakorlás azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne benne drukk a színpadra lépéskor. Az izgalom leküzdésében az segít neki, hogy a nézőtér sötétbe burkolódik, így nem látja, hány szempár szegeződik rá.

Dani a kamaraművészi elismerésre nem, inkább csak egy izgalmas meglepetésre számított, mert ahogy mondja, „aznap valami gyanús volt”. A kitüntetés azonban a legmerészebb gondolatait is túlszárnyalta: „Alig tudtam rá szavakban reagálni, a mikrofonba is csak annyit tudtam mondani, hogy köszönöm.” Dani a sikert nem csupán magának tulajdonítja. „Sokan hozzájárultak, a szüleim, a testvérem, Niki (Hajzer Nikolett, az OPERA Gyermekkarának vezetője – a szerk.) és a kórus idősebb tagjai, akik erőt és lendületet adtak a kezdetekkor.”

Dani nagy szeretettel beszél a gyermekkar közösségről. Kiemeli, hogy a társaság nagyon kedves és elfogadó, mert a Gyermekkarban nem csupán az énektudás, hanem a személyiség is számít. Dani programja is igen sűrű. Előfordul, hogy a hét minden napján van próba vagy előadás az OPERÁ-ban, emellett azonban teljesen normálisan jár iskolába. „Hosszú távon, például ha pilótának készülnék, fontos a tanulmányi eredmény” – magyarázza, miközben arról beszél, hogyan fejleszti angoltudását különböző játékokkal, de hozzáteszi, a jövőre nézve számára az a legfontosabb, hogy minél tovább a Gyermekkar tagja maradhasson. „Felnőttkoromig csinálnám!” – mondja és csillog a szeme. ○

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Giuseppe Verdi

Aida

Opera négy felvonásban, két szünettel,
olasz nyelven, magyar, angol és olasz felirattal

Rendező **MOHÁCSI JÁNOS**

Egyiptom királya **CSER KRISZTIÁN**
Amneris, a lánya **KOMLÓSI ILDIKÓ / GÁL ERIKA**
Aida, etióp hercegnő **SÜMEGI ESZTER / BOROSS CSILLA**
Radamès, az örök kapitánya
LÁSZLÓ BOLDIZSÁR / PATAKI ADORJÁN

Ramfis, főpap **GÁBOR GÉZA**
Amonasro, Etiópia királya
KÁLMÁNDY MIHÁLY / ALEXANDRU AGACHE
Főpapnő **HEITER MELINDA**
Hírnök **BARTOS BARNA**
Karmester **RAJNA MARTIN**

Közreműködik **A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA ÉS ÉNEKKARA**,
valamint **A VINCZE TÜNDE PRODUKCIÓ LÉGTORNÁSZAI ÉS A NEW STEP FITNESS AKROBATÁI**

2026. JANUÁR 24-TŐL, OPERAHÁZ

Dalok lélektől lélekig

Szerző: Jászay Tamás

Erősen indul az év az OPERÁ-ban: néhány hét különbséggel lép fel önálló áriaesttel a nemzetközi operavilág *újabb generációjának két előkelősége*. A *Sztárestek zongorával* sorozat új előadói Asmik Grigorian és Freddie De Tommaso.

○ Asmik Grigorian - Fotó: Algirdas Bakas

A litván-örmény szopránnak és a brit-olasz tenornak van közös pont az életében, nem is akármilyen: 2025 kora tavaszán a Theater an der Wienben komoly sikerrel mutatkoztak be a *Norma* előadásában. Asmik Grigorian diadalt aratott a tőle szokatlan választásnak bizonyuló bel canto opera címszerepében, ahogy az érte lángoló Pollionét alakító Freddie De Tommaso vokális teljesítményéről is elismerően szóltak a kritikák.

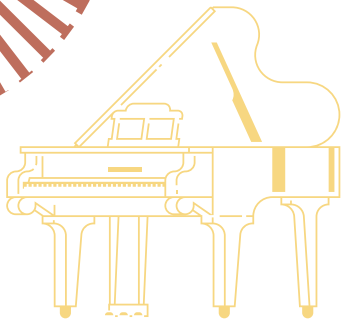
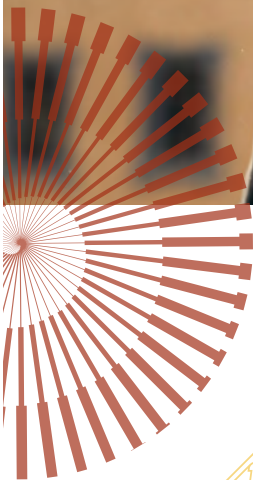
A január 25-én Budapesten fellépő Freddie De Tommaso a Londontól bő órányi autótúrra fekvő Tunbridge Wellsben született, olasz apa és brit anyja gyermekeként. A család olasz éttermében Pavarotti és más legendás tenorok szóltak háttérzeneként: a fiú ekkor még nem sejtette, hogy őt is ebben a sorban emlegetik majd. Zenei tanulmányait baritonként kezdte a Royal Academy of Music hallgatójaként, de korán kiderült, hogy a magas hangokhoz is van érzéke. „A legnehezebb nem is az új darabok megtanulása volt, hanem az izommemória újratrenírozása” – mondta egy interjúban.

○ Freddie De Tommaso - Fotó: Craig Gibson

De Tommaso 2018-ban Barcelonában a rangos Tenor Viñas versenyéről három díjat is elhozott. Szakmai életében a nagy áttörést egy beugrás hozta el: a Royal Opera House-ban Cavaradossiként mutatkozott be, kivívva a nézők és a kritikusok figyelmét. Azóta Bécs, Berlin, Milánó, Santa Fè és sok más operafőváros vendége, mindig főszerepekben.

A szaksajtó olaszos hangszínét szokta kiemelni, és ez korántsem véletlen: „A tanulásom erősen hallás alapú, és rengeteget hallgattam az olasz tenorokat. A hangom valahogy magától vette át ezt a szint...”

A budapesti közönség igazi itáliai utazáson vehet részt ezen az estén. Francesco Paolo Tosti lírai dalai, majd Cilea drámaisága után hamisítatlan nápolyi hangulatot varázsolnak a második rész áriái, melyekről Freddie De Tommaso így beszélt: „Imádom a nápolyi dalokat... Csordultig vannak érzélemmel, amiket kivételes élmény énekelni.”

Líra és dráma különleges kevercséből nem lesz hiány február 13-án sem, amikor Asmik Grigorian köszönti a budapesti közönség. A litván szoprán anyja és az örmény tenor apa nem meglepő módon korán a zenei pálya felé terelte tehetséges lányát. A siker azonban a vilniusi tanulóévek után még váratott magára: 2018-ban Salzburgban jött az áttörés, ahol minden idők egyik legemlékezetesebb Salome-alakításáért ünnepelte a fél világ.

A varázslat sikerült: Bécs, Milánó, Berlin és London operaházai is azonnal főszerepekre invitálták. Kritikusai rendre kiemelik drámai érzékenységét, technikai magabiztosságát, markáns színpadi jelenlétét. A *Das Opernmagazin* lelkes szerzőjével csak egyetérteni lehet: „Asmik Grigorian különleges énekes, akit nem lehet besorolni a hagyományos kategóriákba. Legyen szó Marie szerepéről a *Wozzeck*-ben, a *Jenőfa* címszerepéről vagy Puccini-operákról..., Grigorian minden karaktert a magáévá tesz, bármilyen nyelven és korban, kevés, mégis megrendítő gesztusával és érzéki, hipnotikus hangjával.”

Budapesti koncertprogramja egyszerre bátor és okos válogatás. Az első részben Csajkovszkij dalait halljuk, melyek a magány, az elfojtott vágy és az elengedés témáit járják körül. A második rész Rahmanyinov dalaira összpontosít: a komoly, súlyos zenét hallva mintha egy naplót lapozgatnánk. A dalokból a közönség pontosan érteni fogja Grigorian szavait: „A legfontosabb, hogy elmondjam a saját történetem, és kimondjam, amit érzek.” ○

Év eleji ragyogás

Szerző: Filip Viktória

A rekonstrukció után még fényesebben csillogott az aranyfűstfólia az Operaház kariatidáin, az intézmény pedig útjára indította az *Aranykor*-sorozatot, amely ezt a friss tündöklést kívánta megjeleníteni egyrészt zenekari programjában, másrészt a budapesti hangversenyek miliójében. A januári és februári alkalmak különösen rezonálnak ezzel a törekvéssel: *Beethoven és Mozart* művei a zenetörténet múlhatatlan aranypelyhei.

Beethoven: IX. szimfónia, 2025 - Fotó: Berecz Valter

Halász Péter - Fotó: Csibi Szilvia

Cser Ádám - Fotó: Ligeti Edina

A tizenharmadik éve kiválóbbnál kiválóbb karmesterek által dirigált mű számos változatban volt hallható az újrakezdő koncerteken, mahleri kiegészítéssel vagy épp a zenekari és énekari létszám feldúsításával. 2026-ban Beethoven eredeti verziója hangzott el Cser Ádám dirigálásával, aki a Miskolci Nemzeti Színház zeneigazgatója, és akit a budapesti OPERA közönsége az *Idomeneo*, a *Bánk bán* és a *Rigoletto* kapcsán is ünnepelhetett.

Ha végigtekintünk a magyar történelem fényes korszakain, Szent István király uralkodása az egyik legmeghatározóbb. Az ő személye előtt tiszteleg Beethoven *István király, Magyarhon első jötevője* című egyfelvonásosa, amit a kor népszerű drámaírója, August von Kotzebue alkalmi darabjára komponált a pesti Német Színház megnyitójára. Beethoven zeneszerzői gyakorlatára nem jellemző rövidegességgel, mindössze szűk két hónap alatt megszülető, nyitányból és kilenc, kórusokkal kombinált tételből álló mű ritkán adatik elő (ezért is volt kuriózum, amikor az OPERA 2021-ben Oberfrank Pál rendezésében színre vitte), de nyitányának lassú verbunkosa minden koncertlátogató számára ismerős lehet. Az Aranykor-koncertek január 1-jei és 17-i alkalmán ez a bevezető is felcsendült, egy másik, szintén az első magyar királyhoz kapcsolódó érdekesség mellett. Kodály Zoltán *Ének Szent István királyhoz* című kórusműve Szent István halálának 900. évfordulójára készült. A szöveg a 18. századi Bozók-énekeskönyvből való, egyfajta könyörgést fejez ki a hazáért, és méltatása a magyar szent és Mária alakjának. Kodály számára kedves volt a darab, amelyet eredetileg gyermekkarra írt, majd női karra, férfikarra és vegyeskarra is átdolgozott.

A műsor zárószáma az OPERA újrakezdő koncertjeinek hagyományához híven Beethoven IX. szimfóniája volt, amelynek *Örömdalja* az új esztendő pozitív felütéseként is tekinthetünk.

Ünnepből Mozartnál, az Aranykor-sorozat január 31-i és február 1-jei hangversenyeinek főszereplőjénél sincs hiány. A *Haffner-szerenád* ugyanis a család barátjának, id. Sigmund Haffner jómódú kereskedő és polgármester lánya, Maria Elisabeth esküvőjére készült. Mozart ez alapján komponálta meg azt a – szintén Haffner melléknevű, és a koncert műsorán is szereplő – szimfóniát, amit ifj. Sigmund Haffner nemesi oklevelének megszerzésére írt, és amelynek kicsattanóan vidám hangulata egy csapásra elfújja a tél szürkességét. A műsor ráadásul egy Mozart-ritkasággal indul, hiszen *A rászédett vőlegény* nyitánya nem sokszor hangzik el koncerteken, mert a vége énekes kvartettbe torkollik. Itt és most azonban az énekes szólamokat is hozzá tudják kapcsolni, hiszen hamarosan a teljes előadás műsorra kerül az Eiffel Műhelyházban. A hangverseny másik kuriózuma, hogy Mozart mindkét *Sinfonia concertante* elhangzik. A négyesverseny fúvósokra (kürtre, fagottra, klarinétára, oboára) íródott, míg a vonósváltozat egy kettősverseny hegedűre és brácsára. A négy fúvós és a két vonós szólólista is az OPERA Zenekarának művésze, sőt, a két vonós koncertmestere a zenekarnak és házaspár is alkotnak. A koncertet Halász Péter, az OPERA korábbi főzeneigazgatója, a Mozart-játék elismert karmestere vezényli, aki pár hete a *Varázsfuvola* előadások kapcsán került fókuszba. Minden adott, hogy igazán jól induljon az év! ☺

A jövőt ki ismeri?

Szerző: László Ferenc

Ünnepi nyitódarabnak szánták, ám a remélnél jóval huzamosabb keletkezéstörténet és küzdelmesebb sors jutott osztályrészül Erkel Ferenc utolsó operájának, az István királynak, amellyel hamarosan *felfedezésértékű találkozásunk* lehet.

○ István király, 1930 - Fotó: OPERA Emléktár

○ Erkel Ferenc dedikált portréja - Fotó: OPERA Emléktár

○ Odry Lehel, az első István király, 1885 - Fotó: OPERA Emléktár

„Az operaházat folyvást építik, lassan, de szépen, biztosan. Eddig 440.000 forintot adtak ki rá. Összes költsége 2.110.000 forintra van véve. Megnyitása 1880-ban történhetik meg, mikorra a sugárút is kiépülhet, s Erkel Ferenc is megírhatja »Szent István« című nagy dalművét.” Ezt adta hírül hét évvel a budapesti Operaház ünnepélyes megnyitása előtt a sajtó: egyszerre érzékletes bizonysgául az örök újságírói jólértécsütségnek, az idős Erkel kivételes rangjának – és a jövő megjósolhatatlanságának. Hiszen a fővárosi lapok valóban jól tudták, hogy a nyitódarabot „az ősz zeneköltőtől” várja és reméli nemcsak a közvélemény, de maga az intendáns, Podmaniczky Frigyes is. A kockás báró annál is inkább remélte a magyarok első királyáról megírandó új mű mielőbbi elkészültét, mivel lojális köztisztviselőként meglehetősen aggodott amiatt, hogy a korábbi Erkel-operák furcsán hatnának az uralkodói pár jelenlétében. Ahogyan azt utóbb még a visszaemlékezésében is rosszállóan vetette papírra: „Annyi dalműve közül egy sem volt, amelyet valamely ünnepélyes alkalommal elő lehetett volna adni. Király- vagy királynégyilkolás, az aristocratia elleni zendülés, nemzetiségi harcok s torzsalkodás nélkül nem lehetett egyetlen librettója sem.”

Persze korántsem csupán ez a – kétség kívül sajátos perspektívájú és a legkevésbé sem művészi – szempont indokolhatta, hogy Erkel Ferencet újabb opera írására sarkallják a majdani intézményavatást már jó előre a szívükön viselő illetékesek. Az pedig, hogy a darab fő- és címszereplője államalapító királyunk legyen, igazán kézenfekvő választásnak tetszett mindenki számára. *István első magyar király* – ez volt a hajdani márciusi ifjú, Dobsa Lajos 1861-es tragédiájának címe, s a színházi és színháztudományi téren igen tevékeny Váradi Antal e darab nyomán írta meg a maga librettóját Erkel számára.

Csak hogy az 1877-es bizakodó híradások hamarosan kiigazításra, sőt: sorozatos korrekciókra szorultak. Úgyannyira, hogy hét év múltán, de még így is kevéssel az Operaház megnyitása előtt már az alább következő kérdést tárgyalták a pesti újságok: „Mivel nyissák meg az új operaházat? Ez a kérdés sok fejtörést okoz Podmaniczky Frigyes b. intendáns úrnak és az opera igazgatóságának. Annyi már most – a lapok ellenkező hírei dacára – kétségtelennek látszik, hogy Erkel Ferenc »Szent István« című új operájával nem fogják megnyithatni.”

És valóban, akár a nagy sokára elkészült mű betanulásának és próbáinak fokozott időigénye miatt, akár a próbahelyiségek még nem kielégítő állapota következtében, akár egyéb okokból, de 1884. szeptember 27-én nem az István király előadásával nyitották meg az Operaházat. Persze tudjuk, Erkel saját személyében, karmesterként, illetve művei (a *Hunyadi László* nyitánya és a *Bánk bán* első felvonása) révén azért így is méltán kitüntetett szerephez jutott ezen a legelső, ünnepi estén.

Pár nappal a megnyitó után azonban már ismét téma volt az oly régóta várt István király bemutatásának kérdése, és akkor a téli szezonra ígérték a premiért. Az első előadásra azonban végül csak 1885. március 14-én került sor: Erkel Ferenc negyedik fia, Sándor vezényletével – öt vagy négy felvonásban. A bizonytalanság oka, hogy a kor híradásaiban, akár egyazon tudósításon belül is, hivatkozhattak négy-, illetve öt felvonásos műként az új operára, amelynek librettója is olvasható mindkét változatban.

Az akkor immár 74 esztendőös komponista, mint több korábbi operájának megalkotása során, úgy ez alkalommal is igénybe vette zenei tehetséggel megáldott és szakmai jártassággal rendelkező fiai segítségét. Vagyis a zenetudomány által Erkel családi műhely néven emlegetett együttműködés munkált itt

is, méghozzá olyannyira, hogy Erkel legidősebb fiát, Gyulát – Somfai László és Legány Dezső egybehangzó filológiai következtései szerint – jószerint akár az István király társszerzői címe is megillettehetné.

„A függőny felgördül, s a dallamot megkezdi a kórus, István királyt magasztalva himnusz-szerű komolysággal. A király recitativjaiban sok a méltóságos, erélyes összhang; híven jellemzik a király szilárdságát, de egyszersmind e jellemeszilárdságon áttündöklük mindig a keresztyéni szív, a jóság. Ezt a zene dallamossága fejezi ki. Gyöngéd s nemes melódiák fonódnak István recitativjai körül. A király monológját a karok indulószerű frázisai szakitják meg. Itt-ott átcillámlik a magyar zene egy-egy tónusa, sajátása, majd ritmusilag, majd összhangilag.”

Így méltatta az új és egyszerűsrend legutolsó Erkel-opera nyitójelenetét a Fővárosi Lapok zenei szemlése, Bazílio, és hozzá hasonlóan mások is jócskán találtak megannyi dicséretre méltó mozzanatot a műben. Igaz, az ünneplés talán inkább szólt az oly elévülhetetlen érdemekben dúsz alkotónak, mint az István királynak, amely nagyobbára azóta is csupán ünnepi (közelebbről millenniumi) és merőben időszakos vendég a magyarországi operapertóáron. És még így is utolérte e darabot az Erkel-dalművek jószerint közös sorsa, vagyis a 20. századi átdolgozás vitán felül nemes szándékú, ámde összességében mégiscsak problematikus gesztusa. Persze a posztumusz igyekezet, Németh Amadé és mások erőfeszítése rögtön valamelyest érthetőbbé válik, amint felidézzük, hogy az István király zárójelenetében miként vonul el a haldoklótában a jövőt megsejítő címszereplő tekintete előtt az Aranybulla kiadásának, Hunyadi Mátyás fényes budai bevonulásának, valamint – az 1885-ös hiperlojalitás jegyében – Mária Terézia pozsonyi országgyűlési ünnepeltetésének kevésbé színszerű jelenete.

○ István király premier színlapja, 1885 - Fotó: OPERA Emléktár

Merthogy Erkel Ferenc utolsó operája minde-
nestől ünnepi és alkalmi alkotás volt, még ha
nem is tölthette be eredeti, (opera)házavató
hivatását. Így hallgathatjuk e különleges mű-
vet bő 140 esztendő múltán, hiszen az Erkel
műveit sorozatban rögzítő, sőt egy valóságos
komplex összkiadás megalkotását célul ki-
tűző OPERA – missziójához híven – e darabot
is rögzíti 2026 februárjában, és a hangfelvé-
telt felkínálja majd a jelen és a jövő számára
egyenként. ☀

SZTÁRESTEK ZONGORÁVAL

**Ária- és dalestek két részben, egy szünettel,
magyar, angol és eredeti nyelvű felirattal**

FREDDIE DE TOMMASO

Zongorán közreműködik **AUDREY SAINT-GIL**

2026. JANUÁR 25., OPERAHÁZ

ASMIK GRIGORIAN

Zongorán közreműködik **LUKAS GENIUŠAS**

2026. FEBRUÁR 13., OPERAHÁZ

Egy falatnyi kultúra

Szerző: Filip Viktória

Az Operaházba belépőt vagy annak környékén sétálót már nem csak a hangok, az illatok is kényeztetik. Zamatos *kávékülönlegességek, izgalmas koktélok, ínycsiklandó fogások* várják a közönséget a megújult OperaBistróban.

A kínálat folyamatosan frissül és mindig reflektál a mindennapokra: augusztus 20. alkalmából helyben sült kenyérlángossal, a sör világnapján kézműves termékekkel, valamint Sör&Snack párosításokkal, a sajt és bor világnapján gondosan válogatott borokkal és sajtokkal készültek. A menüt mindig az évszakhoz igazítják, amely során a vendégek visszajelzéseit is figyelembe veszik. Az ételeket Czupor Sándor és Földes András, az OperaBistro séfjei álmodják meg, míg az italok ízvilágáért és a specialitásokért Veres Botond felel. „Ételeinkben a hagyományos, házas ízeket modern csavarral ötvözzük, így a klasszikus fogások új értelmezésben jelennek meg. Italkínálatunkban nagy hangsúlyt fektetünk a minőségi alapanyagokra. Koktéjlaink között a jól ismert kedvencek mellett saját recept alapján készített, egyedi kreációk és a legújabb trendekhez illeszkedő ízvilágok is helyet kapnak. Kávéinkat a magyar pörkölésű Black Sheep cég specialty minőségű kávéból biztosítja” – részletezi Mikos Éva.

Az OperaBistrót hamar felfedezte a közönség, hiszen a vendégek között megtalálhatók az OperaTour résztvevői, a külföldi turisták, az előadásokra érkező opera- és balettrajongók, de betér ide az utca embere, az idősebb és a fiatalabb korosztály is, sőt, céges és baráti összejövetelekre is egyre többször kerül sor. A vendéglátóhely adottságai egészen különlegesek: nem csak a földszinti, azaz az épületen belül található helyiségben várják a vendégeket, hanem két kültéri helyszínen is. „Nyáron mindkét teraszunkat üzemeltettük. A Szfinx teraszon kihelyezett asztaloknál előszeretettel fogyasztak a látogatóink, a Hajós utcai terasz nagy előnye pedig, hogy kellemes árnyékban van napközben is, így a napot és kellemesebb árnyas helyeket kedvelőknek is tudunk kedvezni” – folytatja az osztályvezető.

A keddtől-vasárnapig 12-21 óra között nyitva tartó OperaBistróban a legtöbbször kávé és koktélokat rendelnek, de egyre többen választják az ételeket is (a teljes menü elérhető az operabistro.hu oldalon – a szerk.). Újdonság, hogy innen szolgálják ki a páholyok közönségét is, akik ott szeretnének fogasztani, továbbá lehetőség van előre megrendelni az italokat, tálakat, szendvicseket. „Egyelőre e-mailben (gasztronomia@opera.hu) és telefonon (+36306810048) fogadunk előrendeléseket, ezen kívül az előadás napján érkezéskor személyesen is lehet rendelést leadni a szünetre. Dolgozunk azon, hogy a páholyokban QR-kódos rendelési és online fizetési lehetőséggel tegyük még komfortosabbá a szolgáltatást” – mondja az osztályvezető, aki hozzátéשי, hogy természetesen az előadások szüneteiben az OperaBistro is

szeretettel várja a látogatókat. A kiszolgálás gyors, és a vendégek az asztaluktól felállva, majd egy ajtón átlépve rögtön az Operaház közönségforgalmi területén, a földszinti ruhátárban találják magukat.

Ahogy egy étel vagy ital receptje is változhat, tökéletesedhet, úgy egy bistro üzemeltetése is állandó kreativitást igényel. Mikos Éva a jövő lényeges céljai közt említi a folyamatos szortimentbővítést, a még vonzóbb kínálat kialakítását és a kedvezmények megtervezését. „Szeretnénk külsős rendezvényeket befogadni, előadás-sorozatokhoz kötött menüket kialakítani és az ajánlati listánkat bővíteni. A legfontosabb számunkra az, hogy nézőink és látogatóink elégedettek legyenek, és hogy minél több, kulturális és gasztronómiai élménnyel gazdagodjanak.”

KULTÚRA MŰVÉSZET GASZTRONÓMIA

Asztalfoglalás, páholybekészítés: gasztronomia@opera.hu

operabistro.hu | facebook.com/OperaBistroBudapest | [@operabistro_budapest](https://twitter.com/operabistro_budapest)

Wagner és a természet

Szerző: Papp Tímea

Fazekas Éva *kalap- és fejdíszkészítővel* a kihívásokban gazdag *Lohengrin*-bemutató után beszélgettünk munkájáról és azokról az időtöltésekről, amelyek feltöltik és kikapcsolják.

Az OPERA a kalapos szakma csúcsa?

Én így érzem. Legutóbbi bemutatónkban, a *Lohengrin*-ben igazán megmutathattuk a szakma legjavát: minden egyes darab az elsőtől az utolsó munkafázisig a kalapos-műhelyben készült, közülük nem egyhez – például a három hatyú fejdíszéhez – már szobrászi és maszkos munkát is végeztünk. Itt kreatívnak és mindig tanulásra késznek kell lennünk, hogy megoldjuk a váratlan helyzeteket. A tervezők igényének megfelelően sokféle anyagot és technikát kell alkalmaznunk, a kihívások folyamatosak, ráadásul komplexek, kis túlzással minden előadásnál újra kell értelmeznünk a szakmát. Ez azt is jelenti, hogy van, amikor a kalapkészítő tudás nem elég, és más tárakkal is együtt kell működnünk egy-egy fejdísz elkészítésénél. A *Turandot* világító fejdíszéhez egy világítástechnikus kolléga segítségét kértük, de a szobrászokkal vagy a fodrásztárral is kapcsolatban vagyunk, hiszen a kalap vagy a fejdísz mérete és statikája nagyban függ a páróka vastagságától.

Milyen díszlethez, jelmezekhez és alkotói koncepcióhoz illeszkedtek a *Lohengrin* produkció kalapjai? Ide kattintva kiderül!
Forrás: Opera Café

○ Fogarasi havasok - Fotó: Fazekas Éva magánarchívuma

○ Fotó: Rákossy Péter

○ Szlovák Paradicsom - Fotó: Fazekas Éva magánarchívuma

Kalapok, fejdíszek tekintetében vannak könnyebb és nehezebb korszakok? Egyszerűbb egy történeti hűséggel készített fejdísz, mint a fantáziadarab? Lehet ezt egyáltalán így kategorizálni?

Minden egyedi darabnak megvan a maga kihívása. Ha korhű kosztümös egy előadás, komoly kutatómunkát végzünk, és bár modern technológiát használunk, de igyekszünk az adott darab szabászati és díszítési szabályrendszerének, a történelmi követelményeknek is megfelelni. A fantáziafejdíszek megalkotása azért nagyobb kihívás, mert azok egyediek, nincs igazodási pontunk. A műfajok között van különbség, hiszen egy balett esetében fontos a stabilitás, míg egy operaénekes esetében kevesebb a mozgásos igénybevétel. A kidolgozottság tekintetében pedig az sem mindegy, hogy szolistára vagy énekkari művészre dolgozunk. Szerencsére ahányan vagyunk a műhelyben, annyiféle szeretünk és annyiféléhez értünk jobban, így könnyen osztjuk el egymás között a feladatokat.

Önnek mi a kedvence?

Érdekes, mert ahogy öregszem, úgy változik. Nagyon szeretem a múlt század fordulóját, az 1900-as évek elejét, illetve bármennyire is tág, de a középkort. Ebből az időszakból kevés a tárgyi emlék, ezt az korszakot vizuálisan csak rajzok, festmények alapján ismerjük, a képeken pedig legtöbbször szemből, ritkábban profilból látjuk az embereket, nekünk viszont a hiányzó részeket is ki kell találnunk, ami nagyon izgalmas, olyan, mint egy nyomozás.

El tud vonatkoztatni a szakmájától egy-egy film vagy színházi előadás nézése közben?

Volt egy időszak, amikor a berögződések miatt arra figyeltem, mit hogyan díszítettek vagy hogyan tettek fel, manapság inkább rácsodálkozom egy-egy különleges darabra.

A magánéletben hord kalapot?

Kezdő kalaposként a magamnak varrt ruháimhoz mindig készítettem fejfedőt is. Jó ideje azonban nem hordok kalapot, egész egyszerűen azért, mert tömegközlekedem vagy autózom, és nem úgy öltözködöm, hogy ahhoz illelne kalap. Egyébként pedig nem vagyok nagyon fázós, így a fejfedőt is nehezebben viselem. De ha fel kell venni valamit, hidegebb téli túrapokon például, akkor az egyértelműen sapka, nem kalap.

Van kedvenc hazai vagy külföldi tájegysége vagy túraútvonala?

Nagyon szeretem a Bakonyban a Burok-völgyet. Igazán különleges hely, olyan, mint egy őserdő a ledőlt fákkal, a sziklákkal, igazi kalandparki kihívás a bejárása. Nemrég jártam egy tihanyi körtúrán. Erre még sosem voltam, de csodálatos volt az őszi Tihany, gyönyörűek voltak a színek, a gerinctúrán pedig végig ráláttunk a Balatonra. A Zemplén kihívásokkal teli vidék, de a várak kárpótolnak a nehezebb, meredekebb utakért. De nincs olyan területe az országnak, ami ne késztetne rácsodálkozásra, bármerre járok, még az ismert tájak is az újdonság varázsával hatnak, hiszen a természet minden évszakban más arcát mutatja. Az Alföldön is túráztam már, de bevalom, a síkság nekem unalmas, a hegyek több izgalmat tartogatnak. Külföldön még keveset jártam, de a Szlovák Paradicsomot, illetve Tórockó környékét nagyon szeretem. Az október 23-i hétvégén már tapostam egy picit, ötcentis havat Szlovéniában, de amit igazán várok, az egy februári út a Magas-Tátrába.

Túramozgalmakat is teljesít?

Hat éve megvan az Országos Kéktúra-füzetem, és ha épp azokon a szakaszokon járok, pecsételek, de azt inkább emlékek tekintem. 2025-ben részt vettem a Kéktúrázás napján, de épp egy olyan szakaszt jártunk be, ahonnan már volt pecsém, tehát számomra a természetjárásban nem a teljesítmény fontos.

Mi mindent csinál még szabadidejében?

Nagyon szeretek olvasni, műfajtól függetlenül bármit, amihez épp kedvem van. Volt időszak, amikor a pszichológiai témájú könyveket faltam, máskor pedig a történelmi témákra álltam rá, de Margaret Atwood is hatással volt rám. Tényleg mindenevő vagyok, most épp Hararit olvasok. Nem könnyen emészthető, nagy odafigyelést igényel, de nagy szellemi kaland is. Ha ezzel végzek, egy barátnőm lánya a romantikus tiniregényének fogok neki.

A színházba járást már a kalapok kapcsán pedzegettük, de ha jól tudom, ez is fontos időtöltés az ön számára.

Abszolút, és leginkább az elgondolkodtató prózai előadások állnak hozzám közel. Kedvelem a Radnóti és a Centrál Színház előadásait, de az előző évadban a Rózsavölgyiben is többször voltam.

És az opera műfajával milyen viszonyt ápol?

Amíg nem kerültem az OPERÁ-ba, csak az operaslágereket ismertem, a műfajhoz túl sok közöm nem volt. A zenéhez és a tánchoz igen, de az a népzene és a néptáncot jelentette, mivel a szüleim a Honvéd Együttesnél dolgoztak. Amióta azonban itt dolgozom, nemcsak a munkám miatt nézem az előadásokat. Wagnert kedvelem a legjobban. A repertoár mindegyik Wagner-előadását megnéztem, és öt óra után boldogan jöttem ki.

Lehet még ezt a sokoldalúságot fokozni hobbik tekintetében?

Szoktam még keresztszemes képeket himezni, talán ez a legrégebbi hobbim, azt hiszem, 35 éve tart. Volt időszak, amikor országos versenyen is indultam, sőt egyszer meg is nyertem. Ma már nem hímzek rendszeresen, van, hogy hónapokig nincs rá időm, mert az előkészületekkel együtt alkalmanként legalább két-három órát igényel, hogy legyen látszata. De máshoz nem fogható kapcsolódást nyújt.

○ Az Országos Keresztszemes Kiállításon első díjat nyert kép
Fotó: Fazekas Éva magánarchívuma

Mi az elkészült képek sorsa?

Elteszem, és ha valakinek épp megfelelő személyes ajándéknak gondolok egy képet, azt bekereteztetem. Otthon a falon mindössze három képem lóg: egy nagyon korai, a díjnyertes és egy szintén versenyt járt hímzés. A többi a szekrényben várja a gazdáját.

Ennyi izgalmas tevékenység közül melyik a legkedvesebb önnek?

Egyértelműen a természetjárás. A mozgás is prioritás, de a természet és a társaság is feltölt a túrázás során. Minden tekintetben úgy érzem, levegőt kapok. ○

Rovatunkban arra kérjük interjúalanyainkat, szólítsák meg egy másik tár vagy hangfaj művészt egy kérdéssel, ami régóta foglalkoztatja őket, ám még sohasem volt alkalmuk feltenni. Az előző számban Barabás Izabella öltöztető az alábbi kérdést intézte Fazekas Évához: „Hogy kerültél az OPERÁ-hoz, mi tart itt?” A válasz pedig így hangzik: „Magyar Kati, a kalapostár korábbi vezetője nyugdíjba ment, és ekkor hívott fel Tóth Mónika, a műhely vezetője. Mivel pár évvel korábban, egy öt hónapos szerződéssel már dolgoztam az OPERÁ-ban egy produkción, ismerték a munkámat. Akkoriban kalaposként épp nem tudtam elhelyezkedni, ezért öltöztető voltam a Magyar Színházban. Visszatérhettem a szakmámhoz, ráadásul egy olyan izgalmas feladatokat kínáló helyen, mint az OPERA, így nem volt kérdés, hogy igent mondok az ajánlatra.” Fazekas Éva a stafétát Villányiné Szántó Annamáriának, a parókakészítő műhely vezetőjének adja tovább ezzel a kérdéssel: „Hogyan került ebbe a szakmába és az OPERÁ-ba?”

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

Wolfgang Amadeus Mozart

A kairói lúd,
avagy A rászédett vőlegény

Pasticcio két részben,
egy szünettel, olasz nyelven,
magyar és angol felirattal

Rendező TORONYKÖY ATTILA

Don Pippo PATAKI BENCE
Celidora BALGA GABRIELLA
Calandrino N. N.
Lionetto BALCZÓ PÉTER
Lavina HEITER MELINDA
Biondello PÁL BOTOND
Auretta ZEMLÉNYI ESZTER
Chichibio HALÁSZ GERGELY

Karmester NÉMETH PÁL

2026. FEBRUÁR 20-TÓL,
EIFFEL MŰHELYHÁZ

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

SZÉLVIHAR VAGY HÓPELYHEK TÁNCA?

A balettmű eredetijében, Marius Petipa librettójában a Diótörő herceg és Clara (a későbbi változatok szerint Mása, majd Marie, az Eagling-Solymosi-darabban Marika / Mária hercegnő) a téli fenyőerdőből Cukorkaországba szeretne eljutni, de útjukat egy hóvihár akadályozza. Ez komoly leküzdendő akadály lett volna a hősöknek, ezért a darab koreografálását befejező Lev Ivanov az 1892-es szentpétervári ősbemutatón ártalmatlan keringővé szelídítette azt, több mint ötven táncossal, valamint a hópehelyeket imitáló fejdíszekkel, pálcákkal. A színrevitel olyan jól sikerült, hogy a premier legkedveltebb számának számított – és azóta is töretlen népszerűségnek örvend. Érdekes, hogy az 1927-es operaházi változat szereposztásában egy Szél úrfi is szerepelt, talán utalásként az eredeti, viharos elképzelésre.

HOGYAN KERÜLT HULAHOPP KARIKA AZ OROSZ TÁNCBA?

A Csajkovszkij kottájában „trepak”-ként hivatkozott orosz tánc a jóval elterjedtebb ukrán hopakkal rokon orosz-ukrán néptánc, ami ünnepi alkalmakkor járt kozák társas táncokból ered. Mindkettő guggolós, ugrós láblendítős néptánc, ahol a kezek jellemzően az övön helyezkednek el. A kettő közti különbség egyrészt az akkordkíséretben mutatkozik meg, másrészt a trepak fokozatosan gyorsuló tempójában. Az eredeti librettóban szereplő udvaribolond („bouffon”) tánc koreográfiáját az ősbemutató szólistája, Alekszandr Sirjajev maga készítette, ami ekkoriban megszokottnak számított. Az viszont kevésbé szokványos, hogy hulahopp karikát is használt, miközben tizenkét balettnövendék is közreműködött a produkcióban. Sirjajev 1906-ban rajzos animációt is készített a táncból, ami az interneten is elérhető (ezen a linken: <https://www.youtube.com/watch?v=i91adtVT2Ps>). A variációt később George Balanchine balettnövendékként maga is táncolta Szentpéterváron, és a saját, 1955-ös New York-i koreográfiájába is csaknem azonos módon illesztette be.

EGÉRKIRÁLY VAGY PATKÁNYKIRÁLY?

A diótörő-balett cselekményének alapját Alexandre Dumas Egy diótörő története című könyve adja, amely E. T. A. Hoffmann A diótörő és az Egérkirály című meséjének könnyedebb, leegyszerűsítőbb átdolgozása. Hoffmann történetében az Egérkirálynak van egy különös tulajdonsága: hét feje van. Az ötlet mögött egy ritka – sokáig csak kitalációként kezelt – jelenség áll: amikor több patkány születik, a zsúfoltság miatt a farkuknál összegabalyodnak. Legutóbb 2021-ben, Észtországban találtak patkánykirályt, amely tizenhárom egyedből állt. A preparált állatok jelenleg a Tartui Természettudományi Egyetem múzeumában tekinthetők meg.

MI A FOLYÓ-TRÜKK?

A „reka” (peka) vagyis „folyó” elnevezésű színpadi trükk során a spiccen álló balerinát partnere (vagy a műszak) egy tülleszerű fátylon vagy vásznon húzza, a siklás illúzióját keltve. Ezt a trükköt a visszaemlékezések alapján többek közt A bajadér és A hattyúk tava eredeti színreviteleiben is alkalmazták. Bár nem igazolható, hogy ez a Diótörő eredeti koreográfiájának is része lett volna, az első, a Cukorkatündér és hercege pas de deux-jéről fennmaradt műtermi fotók egyikén Varvara Nyikitina és Pavel Gerdt ezt a trükköt mutatja be. Noha nem spiccen, de a rekát a Berlini Staatsballet 2013-as, az eredeti jelmezterveken alapuló Diótörő-jében is megidéztek. A Diótörő herceg és Mása szerepét 1919-es színrevitelében Alekszandr Gorszkij bízta először felnőtt balettművészekre. Ezzel párhuzamosan a Cukorkatündér és lovagjának nagy pas de deux-jét a két főszereplő vette át, ami a szerelmi szálnak is nagyobb hangsúlyt adott. Ezt az újítást a későbbi szovjet koreográfusok – és követők – is átvették, míg Amerikában Balanchine koreográfiája nyomán megmaradtak a gyerekszereplők és a Cukorkatündér is.

HOGYAN NÉZETT KI A DIÓTÖRŐ?

E. T. A. Hoffmann meséje szerint a Diótörő figurája „ibolyaszín huszárdolmányt viselt, fehér sujtással, gombokkal kiverve, ugyanilyen nadrágot, szép pár csizmát. Ez karcsú lábára oly pompásan feszült, mintha csak festették volna rá”. A jelenleg az OPERA repertoárján futó Wayne Eagling és Solymosi Tamás koreográfiájával látható verzió egy „egyedi, budapesti változat”. A produkció egyszerre őrizi a balett Budapesten játszott előző, Oláh Gusztávhoz és Vaszilij Vajnonenhez köthető változatának értékeit, és képvisel 21. századhoz méltó megvalósítást. Az alkotók mind a látványhoz, mind a történethez, a karakterekhez olyan apróságokat, részleteket adtak hozzá, amiktől a darab még közelebb kerülhet a nézőkhöz. Ilyen a karácsonyi parti kép, ahol a falakon Barabás Miklós, id. Markó Károly, Munkácsy Mihály és Than Mór festményei láthatók, a játékkatonák vára a városligeti Vajdahunyad várát idézi, a hópehelyek tánca közben pedig a háttérben a Széchenyi fürdő körvonalai sejtlenek fel.

Illusztrációk: Plette Bulcsú

Összeállította: Oláh András és Filip Viktória

Főnix a hóesésben

Szerző: Filip Viktória

Nomen est omen – tartja a régi mondás, amelyre keresve sem találhatunk jobb példát, mint *Velence operaháza*. A Teatro La Fenice színpadára, azaz a Főnix névre keresztelt, és szó szerint hamvaiból – nem is egyszer – újjáépült dalszínházba érkezik 2026 elején a Magyar Nemzeti Balett, hogy *A diótörő* című produkcióval kápráztassa el a kifinomult közönséget.

Fotó: Teatro La Fenice, Michele Crosera

Fotó: Teatro La Fenice, Michele Crosera

Velence legismertebb pontjától, a Szent Márk tértől mindössze pár perc sétára (vagy némi gondolázásra) található a neves színház, amely az opera egyik, ráadásul egyedülálló módon cölöpökre épült fellegvára. Velencében ugyanis már a 18. század végén virágzott a zenés színházi kultúra. Több intézmény is működött, köztük a Teatro San Benedetto. Ennek tulajdonosa a Nobile Società di Palchettisti egyesület volt, amelynek azonban egy 1787-es bírói ítélet következtében át kellett adnia a színházat a föld tulajdonosának, a Venier családnak. Az egyesület azonnal új, nagyobb és még pazarabb színház építésébe fogott. Pályázatukra 29 terv érkezett, amelyek közül Giannantonio Selva elképzelését találták a legjobbnak, hiszen ötszintes páholsort, kiváló akusztikát és a gondolák számára csatorna-hozzáférést is ígért. Az 1792-ben, a Szent Márk negyedben megnyílt operaház rekordgyorsasággal, mindössze tizenhét hónap alatt készült el. Kiváló akusztika, patkó alakú elrendezés, 840 férőhely, 174 páholy, díszes párkányok és szemet gyönyörködtető mennyezeti freskó jellemezték az auditoriumot.

A La Fenice név az egyesület újjászületését kívánta jelezni. Nem sejtették, hogy a tűzben elégő, és hamvaiból feltámadó mítikus madár nem csupán szimbólumként lesz jelen a színház életében. 1836. december 13-án éjjel egy nemrég felszerelt fűtőtest miatt ugyanis kigyulladt az épület. Az egyesület az azonnali rekonstrukció mellett döntött, és a feladattal Giovanni Battista Meduna építész és testvérét, a mérnök Tommasót bízta meg, az épségben maradt dekoráció helyreállításáért pedig Tranquillo Orsi festő felelt. Munkájuknak köszönhetően a színház tíz hónap múlva újra megnyitotta kapuit.

Több mint másfél évszázaddal később, 1996. január 29-én újból tűz ütött ki az épületben, ezúttal szándékos gyújtogatás következtében.

A katasztrófát két villanszerelő okozta, akiknek cége a dalszínház javítási munkáiban vett részt, és mivel jelentős késésben voltak, nagy összegű bírságra számíthattak. Ezt elkerülendő választották a legrosszabb utat, ami a teljes épület és a Sale Apollinee (az operaházhoz tartozó koncertterem – *a szerk.*) nagy részének megsemmisüléséhez vezetett.

A már állami tulajdonban lévő színházat (1935-ben az egyesület átadta operaházi részesedését Velence városának – *a szerk.*) Aldo Rossi tervei alapján építették újjá a Szent Márk-harangtorony rekonstrukciójánál már bevált „ahogy volt, ahol volt” mottó jegyében. A munka kezdetben olyan lassan haladt, hogy konzorciumváltásra volt szükség. Ezek után gyorsultak fel az események, öt párhuzamos építkezésen naponta összesen 300 munkás, restaurátor és festő dolgozott az operaházon. Ennek köszönhetően az épület ismét visszanyerte 19. századi formáját és stílusát, a férőhelyek számát ezerre bővítették. Az ünnepélyes megnyitóra 2003-ban került sor, a koncerten Carlo Azeglio Ciampi akkori köztársasági elnök is részt vett, a karmesteri dobogón Riccardo Muti állt.

Nem véletlenül ragaszkodnak, és építik fel újra és újra az operaházukat a velenceiek. A dalszínház már a kezdetek óta meghatározójává vált Itália és Európa kulturális életének. Számos opera premierjét tartották itt, kezdve az 1792-es megnyitóval, ahol Giovanni Paisiello *I giuochi d'Agrigento* című műve hangzott el. Ráadásul nem is egyet kifejezetten a La Fenice felkérésére komponáltak. Ilyen Gioacchino Rossini *Tankréd* című operája, Vincenzo Bellini *Rómeó és Júlia*, valamint *Beatrice di Tenda* című műve, Gaetano Donizetti *Belizár*, *Pia de' Tolomei* és *Maria de Rudenz* című darabjai. Verdi számos operájának bemutatóját tartották itt, köztük tartozik az *Ernani*, az *Attila*, a *Rigoletto*, a *Traviata* és a *Simon Boccanegra* is.

A színház vízi bejárata - Fotó: Teatro La Fenice

A kortárs zene is hangsúlyos szerepet kap a repertoárban. A zenetörténet fontos mérföldköi között tartják számon Igor Stravinsky *A kéjenc útja*, Sergej Prokofjev *Tűzes angyal*, Benjamin Britten *A csavar fordul egyet*, és Luigi Nono *Intolleranza* című operájának velencei bemutatóját. A kompozíciók mellett számos operalegenda fellépése öregbítette a La Fenice hírnevét. Joan Sutherland, Beniamino Gigli, Giuseppe Di Stefano, Franco Corelli, Renata Tebaldi, Mario Del Monaco és Giulietta Simionato is közéjük tartozik. Maria Callas is része az illusztris sornak, akinek velencei tevékenységéről, fellépéseiről a színház egy állandó kiállítás keretében emlékezik meg. A karmesterek listája is figyelemre méltó: Herbert von Karajan, Karl Böhm, Claudio Abbado, Seiji Ozawa és Lorin Maazel is vezényelt itt előadásokat.

A diótörő, 2023 - Fotó: Berecz Valter

A jelen sem kevésbé izgalmas a lagúnák városában. Áprilisban például a *Lohengrin* lesz műsoron Damiano Michieletto rendezésében, májusban Calixto Bieito Budapesten is bemutatott *Carmen*-je látható, júliusban pedig Kent Nagano érkezik, hogy Salvatore Sciarrino *Venere e Adone* című kortárs operáját vezényelje. Ebbe a miliőbe, közvetlenül a velencei karnevál után érkezik a Magyar Nemzeti Balett, hogy 2026. február közepétől március elejéig öt előadás keretében mutassa be Solymosi Tamás és Wayne Eagling koreográfiájában *A diótörőt*. Érdekesség, hogy a zenekart, a gyermekkart és a stálistákat az olasz fél biztosítja, a budapesti dalszínház a balett-társulattal, a díszletekkel és a jelmezekkel, valamint a műszaki kollégákkal utazik, az előadásokat Hontvári Gábor vezényli. Bár a Magyar Nemzeti Balettet több külföldi turnén is ünnepelték már, *A diótörő*vel először kelnek útra. Ez a nagyszabású, hőses történet minden bizonnyal méltó produkció lesz a patinás, tűzben edzett operaház téli repertoárján. ○

A diótörő, 2022 - Fotó: Nagy Attila

JÁTÉK

Folytatódik az Opera Magazin nyereményjátéka. A megfejtéseket 2026. március 15-ig várjuk a jatek@opera.hu e-mail címre. Az alábbi kérdések mindegyikére helyesen válaszolók között 5 db páros belépőt sorsolunk ki a 2025/26-os évad valamelyik előadására. A nyerteseket e-mailben értesítjük, a névsort és a megfejtéseket a következő lapszámban olvashatják.

1. Mihez hasonlítja a Diótörő alakját Louis Scrivener, a Magyar Nemzeti Balett friss principálja?
2. Milyen különleges „élményben” lehet része a közönségnek, amikor Tobias Kratzer a közeljövőben bemutatandó *Fidelio*-produkciójára érkezik?
3. Melyik a közelmúltban Budapesten is látott operaprodukció lesz műsoron a híres velencei La Fenicében, ahol a Magyar Nemzeti Balett is fellép 2026-ban? (Kérjük, a rendező nevét is adják meg!)
4. Eredetileg melyik operával kívánták megnyitni 1884-ben az újonnan épült Operaházat?
5. Melyik szakterület bevonását igényelte a kalaposműhely az OPERA tavaly bemutatott *Turandot*-előadásában megjelenő címszereplő fejdíszének elkészítéséhez?

Előző számunk megfejtései: 1. Kriszta Kinga – Királyi fenség, Horváth István – Valuska; 2. steampunk; 3. hatalom; 4. trepak / orosz tánc *A diótörő*-ben; 5. a legkomolyabb

Az őszi lap nyertesei: Csomor Piroska, Emőd Péter, Pappné Csató Anikó, Rozsnyai Gábor, Valentik Marianna

A részvétellel Ön hozzájárul személyes adatai kezeléséhez, amelyről az OPERA a Játékszabályzat mellett a www.opera.hu/tajekoztatok oldalon nyújt tájékoztatást.

○ Csizmás Jankó, 1937 - Fotó: OPERA Emléktár

Sikerek és kudarcok

Szerző: Dr. Gara Márk

Harangozó Gyula koreográfiái és Nádasi Ferenc táncoktatói tevékenysége alapozták meg a magyar balettet az 1930-as évek második felétől. Ebben az írásban azt mutatom be, hogy milyen színes volt Harangozó Gyula *koreográfusi életművének* első szakasza.

○ Harangozó Gyula - Fotó: OPERA Emléktár

Harangozó az 1936-os *Csárdajelenet* után évről évre új baletteket készített, többet a kormányzó névnapjára időzítve, hiszen ez elvárás volt. Horthy Miklós ugyanis, ha nem is szerette túlzottan a táncot, még mindig könnyebben elviselte a rövidebb táncjátékokat, mint a hosszabb operákat. Harangozó alkotásai 1949-ig, amely éles cezúrát jelent a hazai táncéletben, töretlenül követték egymást. 17 operai bemutató, egy operettszínházi modern darab és legalább 6 jelentősebb operai táncbetét fűződik a nevéhez. A táncművek széles skáláját láthatjuk, hiszen van köztük mese (*Csizmás Jankó* - 1937), commedia dell'arte történet (*Francia saláta* - 1938), nosztalgikus, biedermeier balett (*Pozsonyi majális* - 1938), ókori ihletésű, egzotikum (*Nilusi legenda* - 1940) ugyanúgy, mint Bartók Béla színpadi műveinek saját változatai. Ami mind-egyikben közös, az az egyfelvonásos forma és az erős karakterábrázoló-képesség, amely kiváló színpadi ötletekre épült, és mindvégig csodálatos látvány övezte. Mindez a Gyagilev vezette Orosz Balett haladó örökségét mutatja, amely Európában - a Szovjetuniót ide nem számítva - mindenhol etalonnak számított.

Harangozó barátsága Massine-nal, valamint a kortársak koreográfiáinak ismerete és a szerzői jogok a maihoz képest kevésbé szigorú volta lehetővé tette, hogy számos, Londonban vagy Párizsban játszott, vagy még az Orosz Baletthez köthető koreográfia a hazai repertoár része, sőt sikerdarabja lett. Ezek közé tartozik az *Igor herceg* című Borogyin-opera részeként és önállóan is játszott *Polo-vec táncok* (1939), amelyet eredetileg Mihail Fokin koreografált meg még 1909-ben. Vagy a Nilusi legenda, amely új zenét (Takács Jenő) és részben új szövegkönyvet (Zsindelyné Tüdös Klára) kapott a szintén Fokin által készített eredetihez (*Egyiptomi éjszakák; Kleopátra*) képest. Ugyanezt a sort folytatta a Harangozó-életmű egyik gyöngyszeme - amelyet ismét játszani kellene - az 1948-as *Térzene*, amely igen erős rokonságot mutat Massine *Gaité parisienne* című művével. A Térzenében Harangozó brillírozik a karakterek mozgáslátványával való jellemzésében Buchwald nénitől a Mecénásig, de láthatunk zenére evést, és színpadon átkerekítő velocipédet is, mind ezt a 19. század végi Bécs Prateréből merítve, Johann Strauss muzsikájára.

○ Francia saláta, 1938 - Fotó: OPERA Emléktár

Vannak műfajilag érdekes Harangozó-darabok is. Az 1938-as *Mária Veronika* egy modern misztériumjáték Bauhaus-hatású Oláh-díszlettel, amelyben a táncosok beszéltek is. Az 1937-es, az Operettszínházban bemutatott, a szakma által csak *Gázbalettként* nevezett *Talán holnap!* pedig egy gáztámadás lehetőségét jeleníti meg mozgással. Ezek Harangozó kísérletező kedvét és az európai trendet mutatják. Ugyanakkor igen fontos az 1939-es *Rómeó és Júlia*, amely irodalmi alpra épül és a kevés tragikus mű közé tartozik az életműben. Ebben a balettben Oláh Gusztáv és Harangozó egyetlen felvonásba sűrítették a cselekményt és Csajkovszkij azonos című nyitányfantáziáját egyéb zenei részekkel egészítették ki, ugyanis a ma ismert Prokofjev-zene még tervben is alig létezett.

○ Nílusi legenda, 1940 - Fotó: OPERA Emléktár

A balettet a koreográfus imádott első feleségének, a tragikusan fiatalon, 1943-ban elhunyt Vera Ilonának készítette, aki Júlia szerepét táncolta Sallay Zoltán Rómeójának oldalán. Vera Ilona egyébként Harangozó műveinek létrejöttében is segédkezett, amint majd a második feleség, Hamala Irén is a II. világháború után.

Külön figyelmet érdemelnek Bartók Béla táncművei. Harangozó már 1935-ben, Cieplinski expresszionista felfogásában is táncolta a Fabáb szerepét, de 1939-ben koreográfusként vonta magára Bartók figyelmét azzal, hogy nemcsak színpadra kívánta állítani A fából faragott királyfit, hanem a zenét és annak tartalmát megértve arra kérte a mestert, írjon pótlólag zenét a címszereplő kifaragásához. A darab sikerén felbuzdulva Harangozó A csodálatos mandarin előkészítéséhez is hozzákezdett. Noha Radnai Miklós, az OPERA igazgatója már 1925-ös pályázatában is jelezte, be szeretné mutatni a Mandarint, az 1931-es változat nem kapott szabad jelzést. Az 1940/41-es szezonban Harangozó méltán gondolhatta, hogy tíz év elteltével végre színre vihető a táncjáték. Azonban tévedett.

A prostituált, az öt futtató három – eufemisztikusan apacsnak nevezett – strici, valamint a vágját hajsoló, furcsa keleti ember története továbbra sem illett az OPERA falai közé, így a bemutatót lefűjták. 1945-ben, a frissen megnyíló dalszínházban próbálkozott újra Harangozó a darabbal. Akkor már elvileg az eredeti szövegkönyvhöz hű formában vált színreállíthatóvá a táncjáték, az intézmény öncenzúrája végül mégis egy meg nem nevezett keleti miliőbe helyezte a történetet. 1941-ben Szalay Karola lett volna a Lány, míg 1945-ben Ottrubay Melinda táncolta és Vashegyi Ernő volt a címszereplő. Végül csak 1956-ban mutathatta be Harangozó azt a változatot, amelyre már régóta készült, de erről majd később. Harangozó még egyszer találkozott Bartók zenéjével a színpadon, a Bálványosvár elkészítésekor. Érezte, hogy sem a téma, sem a zene nem alkalmas, de nem tudott kitérni a felkérés elől. 1948-ban lezajlott a tánclegenda bemutatója, a produkció mindössze hét előadást ért meg.

Ami ma már kevésbé köztudott, hogy Harangozó Gyula és a balettegyüttes Európában többfelé vendégszerepelt, s mindenütt tetszéssel fogadták őket. Az olasz-magyar kapcsolatok elmélyülése révén nyílt lehetősége, hogy a milánói Scalában dolgozzon. A Polovec táncokat és a Miraggio című balettet vitte ott színre. Ha nem jön közbe a világháború, egészen bizonyos, hogy még ismertebbé válik a nemzetközi táncéletben, hiszen, ha nem is mindig balettek, de Harangozó táncjátékai abszolút felvették a versenyt az egykorú leírások szerint az akkor jegyzett szerzők műveivel. Ráadásul kapcsolati hálója is egyre terebélyesedett. Ezt a felívelő pályát törte ketté a világháború, az utána fokozatosan leereszkedő vasfüggöny, valamint az 1949-ben Magyarországra megérkező szovjet mesterrek. Ez Harangozó személyes tragédiája, a miénk pedig az, hogy az imént említett darabok zöme végérvényesen elveszett. ○

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

John Cranko /
Pjotr Iljics Csajkovszkij –
Kurt-Heinz Stolze

Anyegin

Neoklasszikus balett
három felvonásban,
két szünettel

Koreográfus JOHN CRANKO

Anyegin SCRIVENER LOUIS /
BALÁZSI GERGŐ ÁRMIN / KEKALO IURII
Tatjana YAKOVLEVA MARIA /
MELNYIK TATYJANA / FELMÉRY LILI
Lenszkij MARMUS AUGUSTE /
GUERRA YAGO / HNEDCHYK VIACHASLAU
Olga WAKABAYASHI YUKI / PAP ADRIENN /
OVCHARENKO STEFANIDA
Gremín MASSARA LUCA /
MELNYIK VLAGYISZLAV /
RADZIUSH MIKALAI

Karmester PAUL CONNELLY

Közreműködik A MAGYAR NEMZETI
BALETT TÁNCKARA ÉS A MAGYAR
ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA

2026. FEBRUÁR 21-TŐL,
OPERAHÁZ

Pjotr Iljics Csajkovszkij nyomán hangszerelte: Kurt-Heinz Stolze.
A zenemű kiadója az Adrian Thomé Musikverlag Bodensee.

Épül az új Opera Emléktár – a dalszínház emlékezet-politikai koronaékszere

Szerző: Karczag Márton

Világszerte a legszélesebb spektrumon mozog az operaházak saját múltjukhoz való viszonya. Vannak épületek (mint a milánói Scala, vagy a párizsi Opéra Garnier), melyek jelentős múzeumokat is rejtene, de – például számos német intézményben – egyetlen papírlapot sem őriznek meg. Az OPERA úgy döntött, idén tavasszal *felveszi a kesztyűt a legnagyobbakkal.*

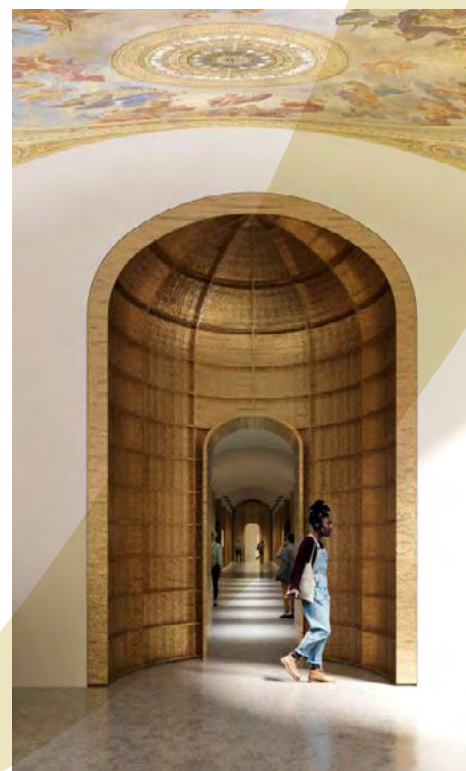

○ Látványtervek

tartalmazó gyűjtemény egyes elemei időről-időre láthatóak voltak különféle tematikus kiállításokon a Vörös Szalonban, illetve az Erkel Galériában. 2021 ősze óta az Eiffel Műhelyházban immár állandó tárlaton ismerkedhetnek meg a látogatók a gyártóműhelyek munkájával és a magyar opera-szenika történetével (*Műhely. Titkok.*), az OPERA pincéjében pedig *„Összetört, elhagyott, meghalt...”* címen a színház holokauszt áldozatainak emlékei tekinthetők meg vezetett túra alkalmával.

Az OPERA most tovább emelte a tétet, amikor is kibérelte a Dalszínház és a Révay utcák sarkán lévő, évek óta üresen álló közel 400 m²-es ingatlant (az egykori Erdélyi borozó / Opera klub / Bel canto étterem tégláiig lecsúszpásztított helyiségeit), hogy ott Magyarország első „opera múzeumaként” létrehozzon egy multifunkcionális teret egy állandó kiállítás számára.

Radnai Miklós frissen kinevezett igazgatóként 1925-ben megbízta Vidor Dezsőt, hogy vegye számba az Andrássy úti épületben fellelhető muzeális értékeket, és a hagyatékokból, adományokból készítsen állandó kiállítást. A nyitó tárlat 1930-tól volt megtekinthető a nézőtéri büfében, illetve a II. emeleti tanácstermekben. „Legyen bizonyítéka ez emlékgyűjtemény annak, hogy a tiszta cél és a nemes művészi eszmény még a zene és a hang múlandó birodalmában is maradandó emléket állít magának” – írta Radnai a megnyitó alkalmából. Az Emlékgyűjtemény első „örét”, az 1945-ben elhunyt Vidor Dezsőt Ballassa Imre, Staud Géza, majd Wellmann Nóra követte. 2012 óta Karczag Márton az Emléktár vezetője.

Az elmúlt száz évben a több tízezer tárgyat és virtuális dokumentumot (képzőművészeti alkotások, analóg és digitális fényképek, diszket- és jelmeztervek, színlap- és sajtógyűjtemény, levelek, szerződések, emléktárgyak, hagyatékok, kottaarchívum, könyvtárak stb.)

A maga teljességében előreláthatóan 2026 őszén megnyíló OPERA EMLÉKTÁR a tervek szerint bemutatja a budapesti operajátszás történetét, majd a látogatók több interaktív csomóponton, a 21. századi technika segítségével megismerhetik az opera mint legkomplexebb színpadi műfaj egyes komponenseit is. Az épületben ezen felül helyet kap egy dalestekre, zenés beszélgetésekre, de akár énekórákra és podcastfelvételekre is alkalmas kis színháztér, amely az edukációs ifjúsági foglalkozások leendő helyszínéül is szolgál. A világon elsőként operai tematikájú szabadulószerzők is kialakításra kerülnek a pincében, valamint ott lesz kutatható a leendő Magyar Hangarchívum is, amelyben egykori művészeink és előadásaink élő hang- és videófelvételei között lehet válogatni.

Az OPERA emlékezet-politikája az elmúlt évtized munkája alapján a világ élbolyába került, és az EMLÉKTÁR ennek a folyamatnak „koronaékszereként” ragyog majd. ○

Hattyúlovag

Kisebb-nagyobb megszakításokkal Wagner *Lohengrin*je folyamatosan jelen van az Operaház történetében. Már a dalszínházat megnyitó, 1884-es előadáson felcsendült az első felvonás, majd ez volt az első zenedráma, amit teljes egészében színre vittek itt, azóta pedig több mint félszáz alkalommal tűzték műsorra. Almási-Tóth András rendezése ezúttal egy *múltba helyezett futurisztikus világba* kalauzolta a nézőket.

Sebastian Hannak díszlete - Lohengrin, 2025 - Fotó: Berecz Valter

„A budapesti változat bekerülhetne a valaha operaházban létrehozott tíz legnagyobb és leg-elegánsabb *Lohengrin*-produkció közé. (...) Sebastian Hannak pazar díszlet- és világításterve visszarepített bennünket az aranykort idéző, faragott faépítészet, cilinderes és sétatálcás férfiak, valamint selyemből készült, párnázott szoknyákat viselő nők világába; ugyanakkor a középkori férfialakok jelmezei (mind Lisztópád Krisztina tervei) ragyogó köpenyekből, térdig érő ezüstcsizmákból és kardhordó övekből álltak, álom-fantázia hangulatot kölcsönözve a szereplőknek. (...) Lázár Eszter realista ko-reográfiája a két pár mozgását tekintve kiváló volt, teljesen elszakította a drámát a régi »állj meg és énekelj« stílustól. (...) Almási-Tóth zárójelenete a múltat és a jelent, az ördögít és az angyalit vizsgálja, de legfőképpen azt az végzetes tükröt, amellyel mindannyiunknak szembe kell nézni.”

(Alexandra Ivanoff, Papageno)

Brickner Szabolcs - Lohengrin, 2025 - Fotó: Berecz Valter

„Az énekkar (karigazgató: Csiki Gábor) és a gyermekkórus (karnagy: Hajzer Nikolett) sem maradt el a zenekar teljesítményétől, ahogyan az egyes szólisták sem. (...) Henrik királyt alakítva Derek Welton gazdag és markáns basszbaritonja telve volt nemességgel és királyi bölcsességgel, pontosan megfelelő a szerep legmagasabb követelményeinek. (...) [Johanni van Oostrum] Különösen a második felvonás duettjében ragyogott, ahol partnere Kutasi Judit volt. A román-magyar mezoszoprán Ortrudként az este két legnagyobb felfedezettje közé tartozott. (...) A második felfedezés az amerikai hőstenor, Christopher Sokolowski volt, aki Lohengrint alakította. (...) A budapesti *Lohengrin* legújabb produkciója (...) mindenekelőtt olyan kiváló zenei-vokális élményt nyújt, amely habozás nélkül a vezető európai színpadokéhoz hasonlítható.”

(Marian Sekerak, Opera Journal, Csehország)

Kolonits Klára - Lohengrin, 2025 - Fotó: Berecz Valter

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Lenyűgöző volt a nyitány első hangjaitól. A zenekar fantasztikus, amihez persze kell egy karmester is! Ortrud óriási volt, de a többi énekes is elvarázsolt. Sok ilyen előadást kívánok magunknak és a szereplőknek is!” (Molnár Ildikó)

„Nemrég láttam a Lohengrint Bécsben, Bayreuthban, Münchenben és Berlinben, de a mai előadás rendezés tekintetében mindegyiket felülmúlta.” (Maria Posch)

„Minden percét élveztem. Lenyűgöző előadás volt.” (Nyéky Orsolya)

„A *Lohengrin* szokatlanul futurisztikus színpadra állítása az amerikai Christopher Sokolowskival a címszerepben az évad egyik leglenyűgözőbb újraértelmezése. (...) A jövő, ahogy az előadás sugallja, se nem meszeszerű, se nem tiszta, hanem egy olyan tér, amelyben a mitikus alakok csak akkor maradhatnak fenn, ha hajlandóak megújulni. Wagner valószínűleg értékelte volna ezt.” (Ujvári Hedvig, Budapesti Zeitung)

„Budapest világklasszis zenei és énekesi színvonalon mutatta be Wagner Lohengrin-jét. (...) Az új produkció zenei megvalósítása (...) felülkerekedett a pompás vizuális látványon. Rajna Martin (...) a három felvonást úgy építette fel zeneileg, hogy egybefogta a színpadi drámai cselekményt a zenekar plasztikus, részletező játékával.”

(Pavel Unger, Opera Slovakia)

„Rajna Martin a teljes mértékben elkötelezett kórus és zenekar élén tökéletes, szenvedélyes, viharos és elképesztő Lohengrin-olvasattal ajándékozott meg bennünket, amelyből Wagner ugyanolyan erővel áramlott, akár Bayreuthban.”

(Dr. Eloi de Tera. Lohengrin Music and Art Magazine, Spanyolország)

„Almási-Tóth András rendezése Sebastian Hannak díszlet- és világításterveivel, valamint a szólisták és a kórus előadása a Bayreuthi Fesztivál aranykorába is beleillett volna. (...) A karakterek irányítása általában hűen követi az alapművet. Tökéletesen megvalósított produkcióról van szó, számos misztikusan átszellemült jelenettel tarkítva, amely olyan *Lohengrin*-élményt nyújtott, ahogyan azt maga Wagner is elképzelhette volna a mai technológiával.”

(Klaus Billand, Der neue Merker, Ausztria)

„A címszerepben néhány apróbb próbálkozás után Brickner Szabolcs most debütált igazi Wagner-hősként. (...) A búcsúban valami igazán patoszt is megteremt, ami messze több, mint amit vártunk. (...) Hasonlóan újonc Wagner színpadi világában Elsa alakítója, Kolonits Klára. A nagyszerű bel canto énekesnő tökéletesen megtalálta azt az ideális hangadást, mely maximálisan megfelel a szólamnak és erővel is könnyedén győzi. (...) Szemerédy Károly a hangképzést illetően új utakon járhat, mert nemcsak a karakterizálás sikerült izgalmasan, de a figura grandiózusabb megfogalmazása is ritka hatásosra sikeredett. Ortrud szerepében Rálik Szilvia magabiztosan hozta a papírformát. Minden ponton uralja a rettentő szöveget.”

(Zéta, Momus)

„Az előadás legnagyobb énekesi teljesítményét Kutasi Judit Ortrudjától kaptam, aki nagyon is megjeleníti a mindent elsöprő, és mindent elbizonytalanító, felborító, alapvetően destruktív, mitikus szintet.”

(László Ferenc, Új Zenei Újság)

„A Ház énekari művészei ezúttal is fölényes biztonsággal vették a partitúra támasztotta akadályokat: a hatalmas kórustablók egyenesen színvonalon, remek muzikalitással keltek életre.”

(Péter Zoltán, OperaPortál)

„[Almási-Tóth András] Magyar operaszínpadon ritkán látható alaposan, elmélyülten dolgozza ki a darab centrumában álló kapcsolat, Lohengrin és Elza viszonyának alakulását – Ortrud és Telramund kettősét pedig ennek negatív vetületeként értelmezi. (...) Az aprólékos kidolgozás nem vész el a részletekben, a teljes lélektani folyamat ívét is világosan rajzolja fel.”

(Bóka Gábor, Jelenkor)

A Duna csodái

Szerző: Filip Viktória

A világhírű brit színésznő, Joanna Lumley, aki a magyar nézők számára útifilmjei mellett a *Pusszantlak, drágám!*, a *Nem versz át, Marple* vagy a *Wednesday* című sorozatokból is ismerős lehet, a közelmúltban egyedülálló kalandra indult a Duna mentén, és a Fekete-erdei forrástól induló utazás során ellátogatott a budapesti Operaházba is.

Joanna Lumley - Fotó: From ITV, ©Burning Bright Productions

Fotó: J. R. Waltham

Joanna Lumley hat évtizedre visszanyúló karrierjét modellként kezdte, majd kisebb filmszerepeket kapott, felbukkant például az 1969-ben bemutatott *Őfelsége titkos-szolgálatában* című James Bond-filmben. Első főszerepe a *The New Avengers* című brit kémsorozatban alapozta meg hírnevét, igazi világhírré azonban a '90-es években tett szert a *Pusszantlak, drágám!* című szituációs komédiában. A 2026-ban nyolcvanadik születésnapját ünneplő színésznő fáradhatatlanul dolgozik, az elmúlt években a legkülönbélebb figurákat testesítette meg a képernyőn: játszotta Miss Marple barátnőjét, erőskezű családfőt Harlan Coben-feldolgozásban és legutóbb Wednesday Addams nagymamáját. Filmszerepei mellett számos jótékonyági szervezet erőfeszítéseit is támogatja, emellett sikeres zenei podcastot is moderál karmester férjével, Stephen Barlow-val. Munkásságáért több díjban részesült, legutóbb 2022-ben vehette át a lovagdáma-címet.

A nagyközönség mindemelett látványos úti filmjeiért is rajong, amelyeket közel két évtizede készít. A tematikus utazások során híres régiók kevésbé ismert részeivel ismerteti meg a nézőket, miközben személyes történetekkel, eldugott helyszínek bemutatásával és apró titkokkal színesíti az egyes epizódokat. Első, 2008-ban tett kirándulását a sarki fény birodalmába egy Niluson tett hajóúttal folytatta, majd Noé bárkájának nyomába eredt, felfedezte a selyemutat, bejárta Indiát és Japánt, utazott a transzszibériai vasúton, a világjárvány alatt pedig az Egyesült Királyság egészen különleges arcát mutatta be. A színésznő így vall barangolásairól: „Úgy érzem magam, mint aki hűtlenül flörtöl, mert minden alkalommal, amikor valahol járok, azt gondolom: »Ez mennyire rendkívüli volt!«. Aztán elmegyek máshová, és az is a »legjobb« lesz.”

A sok egzotikus utazást követően egy számmunkra ismerős, de ahogy a sorozatból kiderült, valamiféleképpen ismeretlen tájra, a Duna menti országokba kalauzolta a tévénézőket. „Ez a csodálatos utazás Európa leg-hosszabb és legfontosabb folyóján vezetett végig, amely tíz különböző országon folyik keresztül, és évszázadokon, évezredekken át határokat alkotott, vízi útként szolgált különböző országok között, és mindannyiunk történelmének központi szereplője volt, egészen a római időkig visszamenően. Valódi izgalmat jelentett. Minden, ami ezzel az utazással kapcsolatos volt, felnyitotta a szemem. Néha hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy ismerjük Európát, mert közel van, de csak bizonyos dolgokra koncentrálunk: például a pisai ferde toronyra, az Eiffel-toronyra, Berlinre, Spanyolországra, de valójában nem ismerünk mindent.”

A Duna német és osztrák szakasza után Szlovákia, Magyarország és Románia különlegességeit tárta a nézők elé. „Ami Kelet-Európát illet, az különösen izgalmas volt. Minden része varázslatos. Már a kezdetektől izgatott voltam, és a sorozat valóban hihetetlen dolgok keresztmetszetére világított rá. Rengeteget töprengtem azon, hogy a földrajzot milyen könnyen elhanyagoljuk, pedig a hegyek, a tavak, a folyók határozták meg a történelmünket, azt, hogy melyik országhoz tartozunk, vagy hogy hol húzódnak a határok.”

A hazánkban *Európa ékköve: Joanna Lumley és a Duna* címen bemutatott sorozat készítői 2024 tavaszán keresték fel a Magyar Állami Operaházat mint az egyik kiemelkedő helyszínt, amely hazánk sokszínű kultúráját képviselné az egyik epizódban a Széchenyi-hegyi gyermekvasút, Budapest zsidó öröksége és az alföldi csikósok világa mellett. Ahogyan a sorozat többi részére is jellemző, a színésznő az Operaházat is ott

○ Kutasi Judit az Aídában, 2024 - Fotó: Berecz Valter

dolgozó szakemberek és művészek segítségével mutatta be. Az Ybl-palotát, ezt az építészeti csodát Jávorszky György nemzetközi PR-menedzser kíséretében fedezhette fel, majd az *Aida* díszleteiben Kutasi Judittal folytatott beszélgetést. A nemzetközi hírű mezzoszoprán akkor debütált az OPERÁ-ban Amnerisként, így az interjú témája – a fellépés és a színpadralépés előtti pillanatok izgalmai – különös aktualitással bírt. A találkozás után Joanna és így a képernyők előtt ülő nézők is különleges szemszögből, a színpad szélén található takarásból lehettek tanúi az operaénekes színrelépésének.

A világhírű színésznő és stábja látogatását a Magyar Állami Operaházban tehát több hónapos előkészítés előzte meg. A megkeresést telefonos egyeztetések és online értekezletek sora, a producerek személyes látogatása, majd a technikai részletek, a felvételek pontos menetének és a legjobb kameraképek kidolgozása követte.

○ Joanna Lumley és Jávorszky György - Fotó: J.R. Valtiam

A színésznő az operaházi felvétel szüneteiben örömmel adott autogramot és szerepelt közös képeken az Előcsarnokban épp jelen lévő opera- és filmrajongókkal. „Nagy élmény volt Joanna Lumley-val dolgozni. Felkészültsége, humora, közvetlensége, energikussága a forgatás egészét meghatározta. Teljes odaadással végzi feladatait, és kiváló csapat segíti a munkáját, ami minden egyes képkockán érződik” – mondja Jávorszky György.

Itthon 2025 őszén, majd decemberében került képernyőre a BBC Earth műsorán a sorozat, amelynek kapcsán a világot utazó Joanna Lumley egy fontos tanácsot is megfogalmazott: „A világ tele van csodákkal. Azt szeretném, ha az emberek felismernék ennek lenyűgöző voltát. Egy életünk van, amit teljes mértékben ki kell élni. Kelj fel hajnal előtt, és menj el valami különös helyre! Patanj fel egy helyi buszra, ne csak a medence mellett feködj!” ○

TÉLI PROGRAMOK

JANUÁR, FEBRUÁR

OPERAHAZ

EAGLING – SOLYMOSI / CSAJKOVSKIJ: **A DIÓTÖRŐ**
ARANYKOR: **BEETHOVEN / MOZART**
MOZART / MENOTTI: **BASTIEN ÉS BASTIENNE / A TELEFON**
VERDI: **AIDA**
SZTÁRESTEK ZONGORÁVAL: **FREDDIE DE TOMMASO / ASMIK GRIGORIAN**
PUCCINI: **TOSCA**
CRANKO / CSAJKOVSKIJ – STOLZE: **ANYEGIN**
ORFF: **CARMINA BURANA**
DONIZETTI: **LAMMERMOORI LUCIA**

EIFFEL MŰHELYHÁZ

PRÍMA DONNÁK + 2 HŐS: **BRETZ GÁBOR / TOKODY ILONA**
MOZART: **PARÁZSFUROLÁCSKA**
MOZART: **A KAIRÓI LÚD, AVAGY A RÁSZEDETT VŐLEGÉNY**

IFJÚSÁGI PROGRAMOK

OPERAÓVI, HANGSZERVERÁZS AZ EIFFEL MŰHELYHÁZBAN, O/ENCIA MONA DANIVAL, MVM OPERATÚRA PAPAGENÓVAL, (K)EIFFEL JANC SI, CSENGŐ-BONGÓ DÉLELŐTT

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

Radina Dace / Léo Delibes

KIS CÖPPÉLIA

Mesebalett két felvonásban,
egy szünettel, magyar nyelven, angol felirattal

Koreográfusok **RADINA DACE, CHERNAKOVA OLGA, GYARMATI ZSÓFIA, KIREJKO DMITRIJ TARASZOVICS, KOSYREVA DIANA, KOVÁCS DÉNES, KŐSZEGI KATALIN, YAKUSHKINA NATALIJA**

Narrátor **BÁTOR ANNA**

Közreműködik a **MAGYAR NEMZETI BALETT ÉS A MAGYAR NEMZETI BALETTINTÉZET NÖVENDEKEI**

BEMUTATÓ: 2026. MÁRCIUS 14., EIFFEL MŰHELYHÁZ

BALETTINTÉZET

MAGYAR NEMZETI BALETTINTÉZET
HUNGARIAN NATIONAL BALLET INSTITUTE

BALETT

MAGYAR NEMZETI BALETT
HUNGARIAN NATIONAL BALLET

OperaApp

opera.hu | facebook.com/Operahaz | [@operabudapest](https://twitter.com/operabudapest)